

"Ansiktslös rekrytering av nästa giggare"

En rättssociologisk studie om digital rekrytering av unga och barn till kriminalitet.

Johan Mendonca Klasson och Elias Engdahl

LUNDS UNIVERSITET

Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)

Vårterminen 2026

Handledare: Patrik Olsson

Examinator: Jannice Käll

Antal ord: 13 032

Förord

Vi vill tacka våra intervjupersoner som möjliggjorde denna studie med insiktsfulla och intressanta reflektioner, tankar och erfarenheter. Sedan riktar vi ett stort tack till vår handledare Patrik Olsson som har vägledit oss genom detta arbetet.

Abstract

This academic paper explores the phenomena of digital recruitment of minors for criminal purposes. The aim is to clarify which factors facilitate the recruitment of minors, and why criminal actors choose to use digital platforms for recruitment, instead of person to person recruitment. Social bond theory by Travis Hirschi, as well as Routine activity theory has been used to analyze the individual factors that enable minors to be “well suited” for recruitment to criminal activity, as well as the advantages that recruitment through digital platforms has over physical recruitment. The study has used a mix of interviews with experts in the field, and an analysis of multiple official documents from different authorities. The results from the empirical material shows that minors that have low attachments to different societal constellations such as family, school and recreational activities suffer a higher risk of getting involved in criminal behaviour. The internet also enables a more anonymous recruitment form which lowers the risk for criminals to receive any legal consequences, since crime prevention actors have a hard time preventing criminal activity online due to the anonymity of the internet and a lack of adequate legal mandate from authorities to use against the criminals. Since minors have such a widespread use of the internet, it opens up for a much larger arena of recruitment for criminals, compared to recruiting in the physical world. Minors also suffer from a lower degree of consequence thinking, which makes it easier for criminals to recruit them.

Keywords: Anonymity, Children, Criminal, Digital Platforms, Recruitment

Innehållsförteckning

Förord	2
Abstract	3
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	1
1.1 Syfte	1
1.2 Frågeställningar	2
1.3 Rättssociologisk relevans	2
1.4 Avgränsningar	3
2. Tidigare forskning	4
2.1 Tematisk analys	4
2.1.1 Tillhörighet och identitet	4
2.1.2 Teknologisk kompetens	5
2.1.3 Indirekt rekrytering	5
2.1.4 Digitala miljöer som kringgår geografiska och juridiska begränsningar	6
2.2. Forskningsluckor	6
3. Teoretisk utgångspunkt	8
3.1 Rutinaktivitetsteorin	9
3.2 Sociala bandteorin	9
4. Metod	11
4.1 Insamlingsmetod	11
4.2 Analysmetod	12
4.3 Urval till intervjuer och dokument	13
4.4 Metodologiska reflektioner	14
4.5 Validitet och reliabilitet	14
4.6 Etiska överväganden	15
5. Resultat & analys	17
5.1 Rådande lagstiftning	17
5.2 Digitala plattformars fördelar för kriminella och nackdelar för brottsförebyggande aktörer	18
5.3 Sårbarhetsfaktorer hos barn och unga samt drivande faktorer hos gärningsmän	21
5.4 Barn och ungas koppling till närsamhället och rättsväsendet	27
5.5 Brottsförebyggande aktörers digitala närvaro	32
6. Slutsatser och diskussion	37
Källförteckning	42
Bilagor	48
Bilaga 1	48
Bilaga 2	51
Bilaga 3	54

1. Inledning

Samhället präglas av unga och barn som begår grova våldsbrott, samtidigt som barn själva utsätts för våldsbrott. Unga och barn inom kriminalitet faller under både benämningen offer, samt förövare (SBU, 2023, s.9-10; Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s.13-14). Rekrytering av unga till denna typ av kriminalitet sker i ökad utsträckning via digitala plattformar (Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s35), vilket kan vara en påverkande faktor för beslutsfattare åt att införa drastiska brottsförebyggande åtgärder. Åtgärder som exempelvis sänkning av straffbarhetsåldern och införandet av åldersgräns för användandet av digitala plattformar (Socialdepartementet & Utbildningsdepartementet, 2025), eller att skärpa straffskalan för kriminella som rekryterar unga och barn för våldsbrott, från fyra till tolv år (Justitiedepartementet, 2026). Justitieminister Gunnar Strömmer nämner i ett pressmeddelande att digitala plattformar just nu är ett av de främsta verktygen som kriminella använder för att rekrytera unga och barn. därmed krävs det ytterligare kunskap på området för att adekvat kunna förebygga det, och därmed har regeringen givit uppdrag till brottsförebyggande rådet och totalförsvarets forskningsinstitut för att framställa mer kunskap om rekryteringen av barn och unga till kriminalitet via digitala plattformar (Justitiedepartementet, 2025). Den digitala rekryteringen samspelar med begreppet "crime as a service", vilket är ett tillvägagångssätt för kriminella att annonsera ut brottsliga handlingar digitalt, som unga och barn kan ta sig an. Oftast är anstiftarna till dessa annonser anonyma (Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s.14).

1.1 Syfte

Syftet med arbetet är att undersöka vilka underliggande faktorer, som enligt sakkunniga yrkesverksamma och officiella dokument, påverkar unga att bli rekryterade till kriminalitet via digitala plattformar. Samt vilka rättsliga medel som saknas för att förebygga rekryteringen. Sakkunniga och yrkesverksamma är för denna undersökning individer, som via sitt arbete, har kunskap och/eller erfarenhet av rekrytering av unga och barn till kriminalitet. Angående dokumenten så anses de skrivna av sakkunniga.

Utifrån syftet och för att besvara frågeställningarna så riktar undersökningen in sig på mikro- och mesonivån. Mikronivån handlar om att analysera hur individuella faktorer och samspel mellan individer påverkar benägenheten/risken för unga och barn att involveras i kriminalitet. Mesonivån analyserar hur olika organisationer och myndigheters brottsförebyggande arbetssätt påverkar unga och barns risk för involvering till kriminalitet. Makronivån kan förekomma då dessa nivåer oftast samverkar men mikro och meso är i centrum. Genom att belysa vad yrkesverksamma och sakkunniga inom ämnet framställer som centrala faktorer som grundar digital rekrytering av unga och barn till kriminalitet, samt vilka utvecklingsområden som finns, så kan förhoppningsvis en tydligare bild om vart brottsförebyggande arbete bör prioriteras för att motverka problembilden.

1.2 Frågeställningar

Vilka sociala och rättsliga faktorer påverkar att barn och unga blir rekryterade till kriminalitet via digitala plattformar, enligt sakkunniga och yrkesverksamma?

Vilka utvecklingsområden anser yrkesverksamma och sakkunniga finns angående brottsförebyggande arbete gällande digital rekrytering av unga och barn till kriminalitet?

1.3 Rättssociologisk relevans

Undersökningen analyserar samspelet mellan sociala faktorer som grundar ungas benägenhet att bli rekryterade, samt hur det brottsförebyggande arbetet fungerar för att motverka rekrytering av unga och barn till kriminalitet via digitala plattformar, särskilt på en digital arena. Detta kommer att fastställa de strukturer som upprätthåller att digital rekrytering av unga och barn för kriminella ändamål existerar i den utsträckning som den gör. Alltså är undersökningens syfte att visa på hur sociala faktorer hos individer samspelar med rättsliga faktorer hos brottsförebyggande aktörer, som möjligen grundar problembilden. De sociala faktorerna belyses främst genom sociala bandteorin som förklarar benägenheten hos unga att involveras i brottslighet. De rättsliga faktorerna belyses främst via rutinaktivitetsteorin, som förklarar utmaningar brottsförebyggande aktörer har kopplat till problembilden. Dessa teorier

kan överlappa och förklara respektive faktorer, alltså är de inte bundna till en enskild faktor.

1.4 Avgränsningar

Eftersom studien har i syfte att undersöka rekrytering av unga och barn så kommer vi avgränsa studien till individer under 18 år. 18 år är Sveriges myndighetsålder, samt så fastställer barnkonventionen att definitionen av barn är individer under 18 år i artikel ett (UNICEF Sverige, 2018). Däremot kommer vi inte göra någon avgränsning angående yngre ålder. Detta beror på att rekryteringen och utförandet av våldsbrotten till synes inte verkar ha någon tydlig åldersgräns, och således kan en yngre åldersgräns limitera mängden användbart material. Även om vi undersöker rekrytering av unga och barn så kommer inte någon direkt kontakt med dessa att göras. Detta beror på de forskningsetiska överväganden som menar att man bör ta hänsyn till särskilt utsatta grupper i sin forskning (Vetenskapsrådet, 2024, s.52). Vi anser också att unga och barn kan ses som en särskilt utsatt grupp, speciellt när det kommer till unga och barn som är/har varit involverade i kriminalitet. Enligt Vetenskapsrådet så bör man som forskare vara uppmärksam på att inte bedriva forskning som kan negativt påverka välbefinnandet hos studiepersonerna (ibid, s.53). Vidare krävs det godkännande av etikprövningslagen för att intervjua individer som har begått brott (ibid, s.61). Detta faktum står i konflikt med att studenter inte behöver få godkännande av etikprövningslagen för att bedriva forskning då studenter i lagens mening inte bedriver faktiskt forskning, utan studentforskning (Lindstedt, 2019, s.56).

Digitala plattformar är till sin natur ofta gränsöverskridande, och möjliggör interaktion bortom geografiska och juridiska gränser. Undersökningen är dock avgränsad till Sverige i mån av att tydliggöra hur svenska aktörer agerar på dessa plattformar samt hur det svenska rättssystemet förhåller sig till samt hanterar problembilden.

2. Tidigare forskning

Den tidigare forskningen hittades genom ambitionen av en systematisk litteraturöversikt. Artiklarna hittades via sökmotorerna EBSCOhost och FINN. Ett kriterium som användes för denna litteratursökning var att artiklarna skulle vara *peer reviewed*. Hur sökningen gick till, inklusive vilka sökord som användes via vilken sökmotor finns beskrivet i bilaga ett. Resultatet var 30 artiklar som hade titlar som ansågs vara relevanta för frågeställningen och/eller problembilden. Sedan lästes noggrant både abstrakt och slutsats av samtliga artiklar, samt så skumlästes samtliga artiklar. Detta resulterade i elva artiklar som ansågs vara tillräckligt relevanta för att kunna anses vara tidigare forskning för denna undersökning. Relevansen av artiklarna blev således ytterligare ett exkluderingskriterie i relation till syfte, frågeställning och teorierna. Övergripande så handlar dessa 11 artiklar alla om hur kriminalitet och kriminellt beteende kan kopplas till olika företeelser inom internet och digitala plattformar. Bilaga två utgör en deskriptiv analys av artiklarna.

2.1 Tematisk analys

2.1.1 Tillhörighet och identitet

Ett återkommande tema i den tidigare forskningen är ungas sökande efter respekt och gemenskap vilket är en drivkraft för att de vill delta på digitala plattformar. Det fastställs att det finns en liknelse mellan unga och barn överlag, och unga som involveras i gängkriminalitet. Unga som befinner sig på digitala plattformar löper alltså risk för att bli involverade i kriminella konstellationer, då de söker sig till känslan av respekt och tillhörighet, vilket gängen kan tillföra.

“Children desire to be respected... and the same is true of youth who join gangs”
(King et al., 2007, s.67).

Medlemskap i gäng marknadsförs ofta som något exklusivt (Campisi, 2024, s.27-28). Kriminella vet om att ungdomar i hög grad söker respekt och gemenskap online och riktar därför in sig på ungdomar de anser vara särskilt sårbara (ibid, s.25, 29). Unga och barn är i en utforskningsprocess (Vicente, 2022, s. 27) och dras därmed till gängen och

materialet de sprider för att de kan erbjuda tillhörighet, gemenskap eller status, som de tidigare inte haft (King et al., 2007, s.67-68; Décary-Hétu & Morselli, 2001, s.887). Ett startskott för unga och barn för deras kriminella karriär kan således i vissa fall vara deras användande av internet (Morselli & Décary-Hétu, 2013, s.152-153).

2.1.2 Teknologisk kompetens

Den teknologiska kompetensen har ökat hos unga och barn. Detta beror enligt King et al. delvis på att fler har tillgång till internet (2007, s.66). Detta är oberoende om individen är gäng-affilierad eller inte (Pyrooz et al., 2015, s.6), men gängen består till stor del av individer i den åldersgrupp som överlag i samhället mest använder internet (ibid, s.3). Gängmedlemmar använder digitala plattformar på samma sätt som resten av ungdomar i samhället gör, det vill säga för att interagera med andra och söka nya socialiseringsmöjligheter (Sela-Shayovitz, 2012, s.395-397). Inom gängens constellationer så skiljer det sig gällande användning av digitala plattformar beroende på ålder. Yngre medlemmar tenderar att publicera mer gängrelaterat innehåll gentemot de äldre. Den digitala rekryteringen ökar även desto yngre medlemmarna i gänget är (Moule et al. 2014, s.1-2, 10-11). Forskning visar även på att gängmedlemmar och icke gängmedlemmar använder internet på liknande vis (Pyrooz et al. 2015, s.15)

2.1.3 Indirekt rekrytering

Direktrekrytering online till kriminella gäng är inte särskilt förekommande enligt Sela-Shayovitz, däremot sker det indirekt rekrytering. Då sociala medier möjliggör plattformar för personer med liknande intressen att hitta varandra och påverka varandra (2012, s.393-394). Exempelvis så publiceras material online som konsumeras och där gängen gör sig själva attraktiva. Detta påverkar tittarna och kan indirekt rekrytera nya likasinnade personer (Morselli & Décary-Hétu, 2013, s.16; Pyrooz et al., 2015, s.7-8). Via kontinuerlig konsumtion av material som publiceras av kriminella så kan unga och barn exponeras för särskilda ideal som förenklar för kriminella att rekrytera dessa individer (Vicente, 2022, s.30). Utöver detta så framhävs det i forskningen att gäng använder pengar för att locka in unga till deras miljöer. Dessa aspekterna samverkar oftast och skapar en större indrivande men indirekt rekrytering till sitt gäng (Campisi, 2024, s.25,27-28,34,39; Moule Jr et al., 2014, s.5; Whittaker et al, 2020, s.2-3, 5; Patton et-al, 2016, s.591-592; Dmello & Bichler, 2020, s.45-46; Décary-

Hétu & Morselli, 2011, s.879,886; Décary-Hétu & Morselli, 2013, s. 152-153,164-165;Sela-Shayovitz, 2012, s.393).

2.1.4 Digitala miljöer som kringgår geografiska och juridiska begränsningar

Kriminella gäng präglas av olika lagstiftningar och restriktioner som begränsar deras möjlighet till att fortsätta deras kriminalitet. Att förflytta deras verksamhet online möjliggör att de delvis kan kringgå dessa lagstiftningar och restriktioner (Dmello & Bichler, 2020, s.46). Rättsväsendet har svårigheter att kontrollera digitala plattformar, exempelvis hur internet medför hög grad av anonymitet samtidigt som kriminella kan utveckla ett stort kontaktnät och öka räckvidden för potentiella rekryter (Moule Jr et al., 2014, s.5;Campisi, 2024, s.41;Décary-Hétu & Morselli, 2011, s.3; Pyrooz et al., 2015, s.3-5; Vicente, 2022, s.26). Därmed ligger stor vikt vid hur väl brottsförebyggande aktörer samt rättsväsendet kan utveckla deras metoder för att förebygga kriminalitet online (Morselli & Décary-Hétu, 2013, s. 153–154; King et al., 2007, s.66). Pyrooz et al., påpekar att kriminalitet har utvecklats i takt med att internet har etablerats i större utsträckning i samhället, men att kriminologer har varit långsamma i att undersöka detta samspel (2015, s.2).

2.2. Forskningsluckor

Forskning om det valda problemområdet är överlag utforskat, speciellt i en svensk kontext. Detta kan ses i diskrepansen mellan svensk och icke-svensk forskning som återges i tidigare forskningsavsnittet. Detta grundades i den systematiska litteraturöversikten som vi hade ambition att genomföra. Den svenska sökningen genomfördes via samma sökmotorer och samma process som den engelska litteratursökningen, dock resulterade detta inte i någon relevant *peer reviewed* svensk forskning. Den svenska forskningen som fanns om ämnet var i form av en forskningsrapport från Institutet för framtidsstudier, samt en rapport från Ersta Sköndal Bräcke högskola. Istället för att använda den sistnämnda rapporten som tidigare forskning, så valde vi att implementera den som empiri istället. Detta berodde på att rapporten innehåller relevant information för undersökningen. På grund av forskningsluckan inom problemområdet så har äldre forskning ansetts vara adekvat ändå eftersom den forskningen belyser viktiga aspekter som enligt empirin fortfarande är aktuellt. Samtlig tidigare forskning grundas i en icke svensk kontext, däremot belyser

forskningen faktorer som inte nödvändigtvis är geografiskt bundna. Därmed är informationen som forskningen framställer fortfarande relevant för denna undersökning, samt överensstämmer den med empirin.

Den forskning som finns tillgänglig kännetecknas av faktumet att rekrytering via internet och digitala plattformar till stor del sker via anonyma plattformar, som forskare inte alltid har tillgång till. Detta begränsar mängden data som forskning kan grundas på, och väsentlig information kan möjligtvis förbises. Litteratursökningen framställde en bred mängd forskning kopplat till brottslighet via digitala plattformar. Däremot handlade dessa till stor del om annan brottslighet online och inte digital rekrytering, vilket resulterade i att denna forskning exkluderades.

3. Teoretisk utgångspunkt

Den teoretiska utgångspunkten tar avstamp i rutinaktivitetsteorin och teorin om sociala band. Teorin om sociala band används främst för att understryka hur sociala band påverkar möjligheten för rekrytering av unga till kriminalitet. En grundpelare för att rekrytering av unga och barn till kriminalitet existerar är att det finns drivande faktorer som leder till kriminalitet. Med hjälp av sociala bandteorin så kan dessa faktorer förhoppningsvis tydliggöras.

Rutinaktivitetsteorin används för att tydliggöra fördelarna och nackdelarna med digitala miljöer för kriminella och brottsförebyggande aktörer. Kopplat till brottsförebyggande aktörer så kan teorin påvisa vilka luckor som dessa aktörer eventuellt präglas av, när det kommer till att motverka kriminellt beteende och rekrytering online. Vidare kan rutinaktivitetsteorin användas för att belysa hur digitala plattformar kan vara katalysatorn för kriminella till synes ökade möjligheter för att rekrytera unga och barn till kriminalitet genom en avsaknad av adekvata väktare, även samspelet mellan motiverade gärningsmän och lämpliga offer.

Båda dessa teorier skapades före den utvecklade digitalisering i det samtida dagsläget, som är kopplad till fenomenet med digital rekrytering till kriminella nätverk. Däremot anses teorierna vara tillämpbara i nya moderna kontexter och testas i undersökningens syfte. Dessutom så är det av intresse för äldre kriminologiska teories utveckling att de prövas på nya moderna fenomen. Därmed anses teorierna vara lämpliga för att besvara frågeställningarna.

Undersökningen använder främst boken *Social kontroll* av Larsson och Engdahl som referensverk angående sociala bandteorin istället för Hirschis originaltext. Vi anser att Larsson och Engdahls bok framställer tydliga förklaringar för teorin, och passar således väl som referenslitteratur. Hirschis originalverk har lästs igenom för en ökad förståelse om teorin, och ett par utdrag har även använts från originaltexten.

3.1 Rutinaktivitetsteorin

Cohen och Felson skapade rutinaktivitetsteorin och de menar att främst tre olika faktorer föreligger brottsliga handlingar. Dessa är en förövare som är motiverad till att begå brottet, frånvaro av en väktare och ett lämpligt offer. En väktares närvaro, vid en potentiell brottslig händelse, eller övervakning av ett offer är av stor vikt för att hindra ett brott. Samt att de behöver använda sina personliga skickligheter eller kunskap för att agera som en adekvat väktare (Cohen & Felson, 1979, s.588-591). I relation till denna studie så blir den motiverade gärningsmannen exempelvis de kriminella som rekryterar barn digitalt. Vilket då betyder att det lämpliga offret blir de barn som rekryteras. En potentiell väktare inom problemområdet kan vara företaget (värdtjänstleverantör) som äger de digitala plattformarna och styr vilket material som får publiceras. Det kan även vara polismyndigheten eller föräldrar som möjligtvis har förmågan att motverka ett rekryteringsförsök. Författarna diskuterar även att de rutinaktiviteter, som nödvändigtvis inte är kriminella, kan påverka risken för att bli kriminell eller utsatt för brott (ibid, s.593). Detta kan vara vardagliga aktiviteter som kan öka risken för involvering i kriminalitet. Offrena i undersökningens problemområde är barn och unga som befinner sig i de motiverade gärningsmännens rekryteringsmiljöer. Medans väktare exempelvis kan vara myndigheter, värdtjänstleverantörer, närstående, förebilder eller föräldrar som på något sätt kan ingripa mot brottsliga handlingar eller skydda offret.

3.2 Sociala bandteorin

Travis Hirschis teori om sociala band handlar om att individer har olika band till samhället. Denna teori har tagits ur Hirschis egna bok och Larsson och Engdahls bok om social kontroll för att få en djup förståelse av undersökningens teoretiska utgångspunkt. Hirschi menar att när ett avvikande beteende uppstår så beror det på hur starka respektive svaga dessa banden är mellan samhället och individen i fråga (Engdahl, 2011 s.61-62). De sociala band som används i denna undersökning är anknytning, involvering och övertygelse. Det fjärde bandet, åtagande, kommer i denna undersökning inte beaktas eftersom empirin visade på en svag koppling till detta bandet. Anknytning handlar om hur mycket individen bryr sig om samhällets normer och andras förväntningar på sig. Involvering är när konventionella rutiner och aktiviteter tar

mycket plats varje dag i individens liv och då har hen inte tillräckligt med tid för att ha en kriminell livsstil vid sidan om. Till sist handlar övertygelse om att man vill följa rättsregler på grund av att de anses legitima av individen och överensstämmer med ens moral (ibid s.62-63). En individs moral påverkas av anknytning och involvering i det konventionella lagliga samhället (ibid, s.61-63). När individer skapar anknytning till brottsliga individer så ökar risken att de själva begår kriminella handlingar.

“Most delinquent acts are committed with companions, most delinquents have delinquent friends .” (Hirschi, 2002, s135)

“The boy takes up with delinquents and commits delinquent acts because he has lost his stake in conformity.” (ibid, s138)

För att illustrera hur denna teori används så analyseras empirin från dokument och intervjuer utifrån antagandet att dessa sociala banden påverkar barn och unga och spelar. Vilket spelar roll i kontexten med motiverade gärningsmän, väktare och offer. Denna växeldragningen mellan teorierna kompletterar varandra för att förklara problemområdet och på ett nyanserat sätt besvara ett modernt problem med äldre teorier.

4. Metod

4.1 *Insamlingsmetod*

Undersökningen grundades delvis i semistrukturerade intervjuer då dessa anses vara bäst lämpade för att besvara våra forskningsfrågor. Som Bryman belyser så används intervjuer för att de på ett flexibelt sätt kan besvara de frågor man har genom de detaljerade och djupgående svar som intervjupersonerna kan ge (2018, s.561-562). För att fastställa att intervjuvären passar undersökningen så hölls intervjuerna med aktörer som ansågs vara sakkunniga. Förklaringen till varför semistrukturerade intervjuer användes över andra former av intervjuer är för att dessa är väldigt flexibla och att man kan utforma frågorna under samtalets gång, samt att intervjupersonerna har relativt stor möjlighet att utforma deras svar (ibid, s.563). Detta skapar möjligheten för ett samtal som ger så utvecklade och passande svar som möjligt.

Intervjuerna hölls utifrån en intervjuguide, där frågorna finns under bilaga tre. Intervjuguiden innehåller 14 frågor som skapades med syftet att belysa och ge svar på frågeställningarna undersökningen har. Frågorna är relativt generella då de ska möjliggöra för intervjupersonerna att formulera relevanta svar utifrån deras expertis och erfarenhet, samt så kunde vissa frågor omformuleras baserat på intervjupersonen (ibid, s.563). För snäva frågor kan leda till för snäva svar, och då finns risken för relevant information att förbises. Eftersom frågorna är så generella så möjliggjorde det även för följdfrågor att ställas. Till vissa intervjupersoner så ställdes inte alla frågor, eftersom de frågorna redan hade besvarats i samband med svar på en föregående fråga.

Intervjuperson 1 jobbar brottsförebyggande mot våldsbejakande extremism i en kommun. Intervjuperson 2 är kriminalreporter med fokus på gängkriminalitet. Intervjuperson 3 är utvecklingssekreterare och SSPF koordinator. SSPF är en samverkansmodell mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (Brottsförebyggande rådet, 2026). Intervjuperson 4 är områdespolis och samarbetar inom SSPF. Intervjuperson 5 är områdespolis som är aktiv inom digital patrullering. Intervjuperson 6 är ungdomsbehandlare med uppdrag från socialtjänsten.

Tillsammans med intervjuerna samlades även offentliga dokument in, vilket låg till grund för en innehållsanalys. Användandet av två kvalitativa metoder grundas i faktumet att det fanns svårigheter i att hitta enbart relevanta intervjupersoner eller offentliga dokument. Genom att kombinera dessa så ansågs det utöka mängden relevant empiri för studiens syfte, samt skapa en mer djupgående analys gentemot att enbart använda en form av empiri. Bryman belyser hur dokument från olika statliga myndigheter ofta kan innehålla väsentlig information och statistik (ibid, s.664). Dokumentanalysen användes främst för att klarlägga hur olika rättsliga "grupperingar" ser på problemområdet. Dokumenten som analyserades blev 21 stycken och kommer från: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), Europeiska kommissionen, Socialdepartementet, Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet, Polismyndigheten, Nationella organet för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället [NOD], Internetstiftelsen, Digitaliseringsministeriet, Center för våldsbejakande extremism [CVE], Brottsförebyggande Rådet [Brå] och Brottsbalken. Två rapporter och en utvärderingsstudie implementerades också som empiriskt underlag, då dessa innehöll relevant information för undersökningens syfte. En debattartikel av justitieminister Gunnar Strömmer har även använts.

4.2 Analysmetod

En tematisk analys användes för intervjuerna. Intervjuerna transkriberades då detta förenklar för oss att gå igenom materialet ett flertal gånger, utan att behöva komma ihåg vad intervjupersonerna säger. Detta är grunden för en noggrann analys (Bryman, 2018, s.577-578). Transkribering av insamlad data ökar även transparensen i arbetet och skapar extern reliabilitet (ibid, s.465-466). Transkriberingen av intervjuerna kommer att användas för att koda det insamlade materialet. Kodningen skapar en möjlighet att hitta återkommande mönster och teman samt nyckelord som anses vara relevanta för vår undersökning (ibid, s.700). Efter kodningen så analyserades intervjumaterialet genom en tematisk analys (ibid, s.702-703). Dessa centrala återkommande teman, mönster och nyckelord applicerades på det valda teoretiska ramverket för att skapa en välgrundad analys (ibid, s.703).

Dokumentet analyserades genom en kvalitativ induktiv innehållsanalys. Detta bygger på att genom bearbetning av dokumentet framställa olika återkommande och bakomliggande teman i materialet. Detta är en dynamisk process där teman kontinuerligt utvecklas och revideras i takt med att materialet analyseras (ibid, s.677-680). Likt analysmetoden för intervjuerna så analyserades materialet, det vill säga de centrala teman som återfanns i materialet kopplades till det teoretiska ramverket. Viktigt att notera är hur kategorisering av material på detta vis ofta präglas av forskarens egna förutfattade meningar. Det är viktigt att man är medveten om detta, och på bästa sätt försöka undvika dessa (ibid, s.358).

Både intervjumaterialet samt dokumentet framställde liknande återkommande centrala punkter. Således blev de teman som kommer grunda analysen

- Digitala plattformars fördelar för kriminella och nackdelar för brottsförebyggande aktörer
- Sårbarhetsfaktorer hos barn och unga samt drivande faktorer hos gärningsmän
- Barn och ungas koppling till närsamhället och rättsväsendet
- Brottsförebyggande aktörers digitala närvaro

4.3 Urval till intervjuer och dokument

Intervjupersonerna valdes utifrån ett villkorligt målstyrt urval. Detta säkerställde att intervjupersonerna har svar och information som är relevant för forskningsfrågorna (Bryman, 2018, s.498). Detta innebär att de kriterier som fastställer vilka intervjupersoner som anses vara lämpade för studien konstant utvecklades under undersökningens gång. Detta leder till att intervjusvaren man får möjligtvis blir mer flexibla och bättre anpassade, då de svar och material man söker efter i en undersökning kan ändras under tiden man genomför undersökningen (ibid, s.498). En intervjuperson blev även en nyckelperson för vidare intervjupersoner. Två intervjuer valdes därmed genom ett snöbollsurval (ibid, s.504). Intervjupersonerna kontaktes via mail och LinkedIn och totalt sex stycken intervjuer utfördes. Fler intervjupersoner kontaktades men på grund av tillgänglighet och tidsbrist så kunde dessa inte genomföras, vilket skapade ett bortfall av möjliga intervjuer. Dokumentet valdes utifrån kriteriet att de skulle vara antingen officiella dokument från statliga myndigheter,

vetenskapliga rapporter om ämnet eller utlåtanden från sakkunniga på området. Detta blev således ett målstyrt urval (ibid, s.498), där dessa källor ansågs vara relevanta och ge korrekt information.

4.4 Metodologiska reflektioner

Eftersom problemområdet är relativt outforskat i en svensk kontext så var det svårt att hitta deltagare som hade relevant kunskap om ämnet, och således var villiga att delta i en intervju. Den rådande bilden är att det finns väldigt få individer, organisationer eller dylikt som strikt arbetar med motverkande av digital rekrytering av unga och barn till kriminalitet. De individer som deltog i intervjuerna hade däremot kunskap om företeelser som ansågs vara relevanta för någon del inom problemområdet.

Kunskapsgapet inom svensk forskning gällande problemområdet leder också till en brist på relevanta officiella dokument. Problemområdet är något som i svensk kontext börjat bli mer aktuellt på senaste tiden, och det finns flera utredningar som är pågående. Troligtvis kommer detta leda till möjligheten att göra mer nyanserade undersökningar angående problemområdet i framtiden. Det ansågs däremot fortfarande att mängden dokument som användes för denna undersökning var tillräckliga för att i samband med intervjuerna skapa en välgrundad empiri för analysen.

4.5 Validitet och reliabilitet

För att säkerställa en hög validitet och reliabilitet i studiens kvalitativa forskning så kommer följande åtgärder utföras. Intern reliabilitet uppnås genom att studien bygger på genomgående samarbete mellan studentforskarna i alla delar av undersökningsprocessen. Metoden och det teoretiska ramverket etablerades tidigt, vilket fastställde ett tydligt arbetssätt för hur undersökningen ska genomföras, vilket i sin tur säkerställer att ingen del i arbetet grundas i enskild studentforskares tolkningar. En konstant dialog möjliggjorde för ett säkerställande att båda studentforskare hade samma arbetsplan och förhållningssätt angående undersökningen. Angående den interna validiteten så kommer slutsatserna och analyserna vara förankrade i utsagor från sakkunniga och yrkesverksamma vilket stärker trovärdigheten i att informationen är välgrundad, och således adekvat nog att använda som empiriskt material. Detta

kommer att uppnås genom transparens i forskningsprocessen där studiens utformning tydligt motiveras och förklaras, vilket möjliggör för andra att bedöma den interna validiteten i denna undersökning. Den externa validiteten betonar vikten av hur generaliserbar denna studie blir till andra sociala kontexter, vilket för denna studie inte nödvändigtvis är målet. Studien är kontextbunden till rekrytering via digitala plattformar, och grundas på individuella utsagor om problemområdet, och därmed kommer inte resultatet av studien nödvändigtvis kunna generaliseras till andra kontexter. Däremot läggs det stor vikt vid extern reliabilitet. Detta uppnås genom att genomgående vara transparenta med genomförandet av de metodologiska processerna (Bryman, s.465-468). Som Bryman tillägger så är det viktigt att ha förståelse för den sociala kontext som undersökningen befinner sig i. Att genomföra en liknande studie i framtiden med annan social kontext kan komma att medföra annorlunda resultat (ibid, s.465).

4.6 Etiska överväganden

De etiska principer som studien följer innefattar informationskravet där intervjupersonerna blev informerade om studiens syfte, att deras deltagande är frivilligt, och att de har rätten till att dra sig ur vid vilken tidpunkt de vill. Detta gjordes genom ett informationsbrev som skickades till intervjupersonerna i förväg, samt en samtyckesblankett som alla intervjupersoner fick signera vid intervjutillfället.

Detta innefattar samtyckeskravet där intervjupersonerna blir informerade om att de själva bestämmer över sin medverkan, och här fastställs det också att intervjupersonernas utsagor kommer att behandlas konfidentiellt och deras anonymitet försäkrades. Vidare följs även konfidentialitetskravet där alla uppgifter som kommer från intervjupersonerna behandlas med högt säkerhetstänk. Detta säkerställs genom att intervjun spelades in via en diktafon och sedan lagrades ljudfilen på en separat USB-sticka, vidare kommer inte intervjupersonernas identitet att inkluderas i transkriberingen, utan istället kommer de att anonymiseras genom att använda benämningen "intervjuperson 1, 2, 3, 4, 5, 6". Slutligen så följs även nyttjandekravet där de uppgifter som samlas in enbart kommer användas för studiens syfte i den mån som intervjupersonerna godkänner (Bryman, 2018, s.170-171). När det gäller dokumenten som ingår i analysen så hänvisas användandet av dem till

offentlighetsprincipen och att samtycket från statliga myndigheter som har skapat dokumenten ej behövs (Offentlighet och sekretesslagen, SFS 2009:400).

5. Resultat & analys

De faktorer som behandlas i frågeställningen grupperas i följande teman:

- Digitala plattformars fördelar för kriminella och nackdelar för brottsförebyggande aktörer
- Sårbarhetsfaktorer hos barn och unga samt drivande faktorer hos gärningsmän
- Barn och ungas koppling till närsamhälle och rättsväsendet
- Brottsförebyggande aktörers digitala närvaro

I följande del kommer resultat och analys från de insamlade dokumenten och intervjuerna framställas under respektive tema. Även den rådande lagstiftningen angående rekrytering av unga och barn för kriminella ändamål kommer att belysas och analyseras.

5.1 Rådande lagstiftning

"Den som för brott eller brottslig verksamhet anlitar, betalar, instruerar eller överlämnar egendom till någon som inte har fyllt arton år och därigenom, eller på annat liknande sätt, involverar honom eller henne i brottet eller den brottsliga verksamheten, döms för involverande av en underårig i brottslighet till fängelse i högst fyra år. Om involverandet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder eller utveckling mellan den som har begått gärningen och den andra personen eller annars är uppenbart mindre allvarligt, ska inte dömas till ansvar" Brottsbalk (1962:700) 16 kap 5a §

Gällande denna lagtext råder det diskussioner huruvida det ska implementeras straffskärpningar för att effektivisera lagen i ett brottsförebyggande syfte mot den rådande problembilden. Den första straffskärpningen är att höja straffskalan från fyra till tolv år. Den andra straffskärpningen handlar om att undersöka huruvida undantaget för straffa unga som rekryterar andra unga i närliggande åldersspann bör omformuleras (Expressen, Strömmer, 2026).

5.2 Digitala plattformars fördelar för kriminella och nackdelar för brottsförebyggande aktörer

Fler barn är närvarande på internet och dess plattformar dagligen (Internetstiftelsen, 2023, s.7; Socialdepartementet, Dir 2025:91, s.3). I Jutland-deklarationen, som Sverige har skrivit under som understryker rättigheter för barn online, står det att unga och barn som spenderar mycket tid online löper ökad risk för att konsumera antisocialt material (Digitaliseringsministeriet, 2025, s.1). Regeringen fastställer att en högstadieelev spenderar i snitt 6.5 timmar framför en skärm per dag (Socialdepartementet & Utbildningsdepartementet, 2025). Således behöver brottsförebyggande insatser implementeras för att skydda unga och barn (Socialdepartementet, Dir 2025:91, s.3; Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s22). Barn har alltså en relativt stor del av sina dagliga rutinaktiviteter på internet, där de riskerar att bli offer (Cohen och Felson, 1979, s.593). Detta stämmer överens med King et al forskning som påpekar hur fler unga i dagens samhälle har tillgång till internet och att barn vill få bekräftelse och respekt vilken kan vara en anledning till att gå med i gäng (2007, s.3, 66, 67). Samtidigt påpekar Justitiedepartementet att kriminella försöker komma i kontakt med barn genom digitala plattformar (Ds 2026:1, s.14-15). Genom att använda digitala plattformar kan kriminella nå ut till en större krets potentiella rekryter (Intervjuperson 3, 2026; Intervjuperson 6, 2026). Vilket även Cohen och Felson belyser, att när individer befinner sig i samma sociala kontellationer som gärningsmän så medför det större risk att individen utsätts för kriminella handlingar (1979, s.593). Den ökade rekryteringsvidden som digitala plattformar möjliggör belyses även av den tidigare forskningen (Moule Jr et al., 2014, s.5; Campisi, 2024, s.41; Décary-Héту & Morselli, 2011, s.3; Pyrooz et al., 2015, s.3-5; Vicente, 2022, s.26). Groomingprocessen går även snabbare online (Intervjuperson 1, 2, 3, 4, 5, 6 2026). Grooming i denna kontext definieras som när en vuxen individ skapar en relation med ett barn, i syfte att manipulera dem eller få barnet att begå kriminella handlingar (Metropolitan Police, 2026).

“En *groomingprocess* kunde ta flera månader förr, där man bearbetar personer. Idag kan vi prata om dagar, det är så exponentiell skillnad på hur fort det går (Intervjuperson 6, 2026).

Brottsförebyggande Rådet belyser att när kriminella och icke-kriminella befinner sig i samma sociala konstellationer så ökar risken för de icke-kriminella att involveras i kriminalitet (2023, s.8, 43). Återigen sammanstämmer detta med rutinaktivitetsteorin (Cohen och Felson, 1979, s.593). Detta synsätt kan appliceras på digitala plattformar, där både kriminella och icke-kriminella befinner sig som Sela-Shayovitz och Pyrooz belyser (2012, s.395-397; 2015, s.15). Den ökade rekryteringsvidden visar på en ökad tillgänglighet av potentiella offer, samtidigt som rekryteringsprocessen underlättas på internet gentemot i offlinevärlden, vilket således motiverar gärningsmän att använda digitala plattformar i större utsträckning. Därmed kan det fastställas att kriminella och unga har liknande rutinaktiviteter, men när dessa interagerar med varandra så kan det leda till involvering i kriminalitet. Detta menar Cohen och Felson är en grundläggande faktor till att kriminalitet sker, att just rutinaktiviteter mellan kriminella och icke-kriminella sammanfaller (1979, s.593). Empirin visar att barn bör ha stängda sociala mediekonton och inte sprida personlig information på digitala plattformar för att minska tillgängligheten gentemot kriminella (Intervjuperson 3, 2026; Intervjuperson 6, 2026). En minskning av tillgängligheten av offer kommer i enlighet med rutinaktivitetsteorin försvåra eller förhindra för kriminella att hitta potentiella rekryter, vilket gör dem mindre motiverade, samtidigt som barnet blir ett mindre lämpligt offer.

Crime as a service är ett tydligt exempel på hur digitala plattformar har möjliggjort ett helt nytt rekryteringssätt. Där anonyma anstiftare kan rekrytera unga och barn genom att utlova en belöning i form av pengar med anonymitet (Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s14, 32; Intervjuperson 2, 2026; Intervjuperson , 2026; Intervjuperson 6, 2026).

”Det här leder till ansiktslös rekrytering av nästa giggare. Nästa giganställd i den kriminella ekonomin. Och nu är det fullständigt skitsamma om han är åtta eller fyrtiofem. det bryr sig inte uppdragsgivaren om” (Intervjuperson 2, 2026).

Digitala plattformar medför även svårigheter för brottsförebyggande aktörer att kunna motverka rekryteringen med tanke på den anonymitet som präglar digitala plattformar (NOD, 2025 s.13; Intervjuperson 2, 3, 6,2026). Detta faktum belyser även den tidigare forskningen, som påpekar hur rättsväsendet har svårigheter att kontrollera digitala plattformar på grund av anonymiteten (Moule Jr et al., 2014, s.5;Campisi, 2024, s.41;Décarry-Hétu & Morselli, 2011, s.3; Pyrooz et al., 2015, s.3-5; Vicente, 2022, s.26).

Utifrån rutinaktivitetsteorin så kan brottslighet ske när det finns avsaknad av väktare (Cohen & Felson, 1979, s.588-593). Digitala plattformar gör det svårt för exempelvis polisen att få insyn och kunna få tag i de kriminella, samtidigt som det finns fler tillgängliga offer. Således skapar det en motivation hos kriminella att använda digitala plattformar, snarare än att rekrytera ute i den "riktiga världen", där det anses svårare. Det minimerar deras risk att bli påkomna och få rättsliga påföljder. Brottsförebyggande aktörer behöver därmed utveckla strategier som kan motverka denna utveckling. Denna bild framställs även av den tidigare forskningen som påpekar hur brottsförebyggande aktörers möjlighet i att faktiskt motverka kriminalitet ligger i hur väl de kan anpassa sig efter kriminellas arbetssätt (Morselli & Décary-Hétu, 2013, s. 153–154).

Ytterligare fördelar som internet har för kriminella aktörer är att när de publicerar material online så kan det normalisera kriminalitet för unga och barn (Vicente, 2022, s.30;NOD, 2025 s.6-7, 9; Brå, 2023, s.27, 31, 71, 90).

"Drivkraften att tjäna pengar är normaliserad... På samma sätt som vuxna konsumerar "krimberättelse" i form av exempelvis deckare... gör även barnet det - nästan uteslutande på sociala medier, ofiltrerat. Konsumtionen sker utan den mognad, erfarenheter och kunskap som vuxenvärlden besitter" (NOD, 2025, s.6-7).

Den tidigare forskningen belyser en liknande bild, där Campisi menar att medlemskap i gängkriminalitet marknadsförs som något eftersträvänsvärt (2024, s.27-28), vilket gör gängmedlemskap mer attraktivt (Morselli & Décary-Hétu, 2013, s.16; Pyrooz et al., 2015, s.7-8). Det finns även en fara i faktumet att digitala plattformar ofta använder sig av algoritmbaserat material, där individen blir rekommenderade liknande material som de redan konsumerar vilket i längden ökar mängden antisocialt material som de konsumerar (Socialdepartementet, Dir 2025:91, s.4-5, Justitiedepartementet, DS2026:1, s.15; Intervjuperson 3, 2026;Socialdepartementet, Dir 2025:91, s.4-5). När unga och barn internaliserar kriminellt beteende via material som finns på digitala plattformar så blir de enklare att rekrytera. Detta gör specifikt unga och barn till lämpliga offer, och således motiverar det gärningsmän att fokusera sin rekrytering mot dem. Som rutinaktivitetsteorin belyser så krävs det lämpliga offer för att en kriminell handling ska kunna begås (Cohen och Felson, 1979, s.588-591), vilket då digitala plattformar möjliggör. Eftersom unga, som tidigare konstaterats, befinner sig på digitala plattformar

i stor utsträckning så blir det en rutinaktivitet. Denna rutinaktiviteten ökar risken att de utsätts för material som påverkar dem att bli mer benägna att bli involverade till kriminalitet (ibid, s.588-591, 593).

5.3 Sårbarhetsfaktorer hos barn och unga samt drivande faktorer hos gärningsmän

Faktumet att gängkriminella anser att barn och unga är offer för rekrytering till kriminalitet fastställs av Socialdepartementet (Dir 2025:91, s1-2). Vidare framställer empirin att de är särskilt utsatta på digitala plattformar (Digitaliseringsministeriet, 2025, s.2; Justitiedepartementet, DS2026:1, s.15-16). Detta kan vara en indikator, enligt rutinaktivitetsteorin, på att unga och barn är lämpliga offer på digitala plattformar för motiverade gärningsmän i deras vardagliga rutinaktiviteter online (Cohen och Felson, 1979, s.588-591, 593). Detta beror delvis på att unga och barn inte har ett adekvat konsekvenstänk, eller mognadsgrad (SBU, 2023, s.71). Detta faktum utnyttjas av kriminella som hänvisar till exempelvis straffrabatten för att övertala de yngre att bli kriminella (Brå, 2023, s.57-58; Intervjuperson 2, 3, 4, 5, 2026).

“Ett flertal intervjupersoner säger att äldre återkommande hänvisar till straffrabatten för unga som ett sätt att övertyga yngre om legitimiteten i arbetsfördelningen (Brå, 2023, s.58).

“det faller sig naturligt för en organisatör att söka sig till yngre gärningspersoner därför att de är svår-straffbara” (Intervjuperson 2, 2026).

“Även om du blir tagen så riskerar du ingenting, du är under 15 så de kan inte döma dig. Det lurar man barn med” (Intervjuperson 3, 2026).

Eftersom många unga inte har förståelsen för vad kriminalitet faktiskt innebär så blir de lättare manipulerade till att ingå i kriminalitet (Brå, 2023, s.33-34; Intervjuperson 1, 2, 3, 4, 2026). Straffrabatten möjliggör även fortsatt kontakt med unga och barn som istället för att sättas i fängelse, blir placerade på ett hem, där de kan fortsätta ha kontakt och delegera uppdrag (Intervjuperson 5, 2026). Straffrabatten agerar alltså som dubbel motivator för kriminella, både för att övertyga unga och barn till att begå brottsliga handlingar, samtidigt som det möjliggör effektivare arbetskraft. Att straffskalan och de rättsliga påföljderna är lägre för barn än för vuxna gör även dessa till mer lämpliga offer

än vuxna för en motiverad gärningsman att utnyttja (Cohen och Felson, 1979, s.588-591).

Ytterligare exempel på hur kriminella utnyttjar barn är hur kriminella använder hot mot barnets familj, för att få individen att begå våldsbrott. Empirin tyder på att barnets låga mognadsgrad och konsekvensnivå gör att barnet inte kan bedöma sannolikheten för att den kriminella faktiskt ska skada ens familj (Intervjuperson 6, 2026).

"Här har du två granater, som du ska hämta hos en kille här borta, och sen ska du dra in dem i den porten. "Ja men jag vill inte göra det". Okej, men din mamma bor på adressen, din syster går på den skolan och hon slutar om 25 minuter, vi har en kille där. Då kan du tänka dig att om du är 13-14 år, vad ska du göra? Med stor sannolikhet hade de kanske inte slätt ner din mamma eller rånat henne, men hur kan du veta eller inte veta. Du förstår inte, kommer de skada henne på riktigt, kommer de plocka min syster utanför skolan? Ja, då kommer man att plocka handgranaten." (ibid)

Många barn som involveras i kriminalitet har låg förståelse för faktumet att deras involvering i kriminalitet löper en hög risk för att deras familj ska råka illa ut (Intervjuperson 4, 2026). Kriminella blir alltså motiverade att utnyttja denna låga mognadsgrad hos unga, lämpliga offer, för att övertala dem att begå handlingar mot deras vilja, utan att egentligen ha något syfte att faktiskt skada barnets familj.

"Dem kanske inte tänker på att just den situationen vi har just nu i Malmö, och i Sverige, kanske till viss del hela världen också, så ger man ju sig på familj också. ... och det är nog en sån grej som många inte tänker att, nu börjar man ge sig på familj, föräldrar, syskon... Det är en sån konsekvens som unga inte ser, de tänker att "det är bara jag som blir straffad av detta", men det blir ju hela familjen som blir påverkad" (ibid)

Ifall de äldre kriminella hotar med våld så kan även en låg förankring mellan barnet och en vuxen förebild försvåra för barnet att få stöd, därmed löper de risk att begå den kriminella handlingen som de blivit beordrade att begå eftersom de inte vill bli utsatta för våld. Detta gör återigen barn och unga till lämpliga offer då de kan bli manipulerade och/eller övertalade till att begå kriminella handlingar. Avsaknad av en adekvat väktare kan enligt rutinaktivitetsteorin leda till ökad risk för involvering i kriminalitet (Cohen och Felson, 1979, s.588-591).

Kriminella använder även "skuldmodellen" vilket går ut på att den kriminella på något vis sätter barnet i skuld, och kommer därefter trycka på att den unga behöver betala av sin skuld genom att begå kriminella handlingar. Återigen, eftersom unga och barn ofta inte besitter en tillräckligt utvecklad kognitiv förmåga så har de svårt att se potentiella andra lösningar, och väljer då att begå kriminella handlingar (Intervjuperson 6, 2026; Intervjuperson 3, 2026).

"Vi säger att vi låter dig börja sälja lite, så får du lite varor. Sen är det någon tredje person "du kan inte ha det hemma, men du kan stasha det där eller där". Sen är det så enkelt att du stashar det där. "De är schyssta, jag hjälper dem och de hjälper mig" Sen när du ska gå till stashet är det borta. "Var är grejerna?". Då ska du gå till de äldre att du har varken grejerna eller pengarna. "Bra, då är du i skuld till mig, här har du nya varor och nu jobbar du för mig och du gör vad jag säger till dig". Då har de satt dig i skuld, och den skulden ska betalas. Men den går typ inte att betala, utan det är för att fortsätta pressa dem till att fortsätta (Intervjuperson 6, 2026).

Barn och ungas låga mognadsgrad gör de alltså till lämpliga offer eftersom kriminella har lättare att rekrytera dem, jämfört med äldre. Ungas konsekvenstänk utnyttjas även i den mån att kriminella bygger en relation med barnet över digitala plattformar, där de ger barnet digitala föremål. När barnet känner tillit till den kriminella så kan denne börja anspela på att barnet står i skuld, och behöver utföra vissa handlingar för att bli kvitt (Intervjuperson 1, 3, 5, 6, 2026). Barnets låga konsekvenstänk kan således antas vara den väsentliga faktorn för att den inte ska förstå utnyttjandeprocessen som sker när en kriminell aktör ger individen digitala föremål. Återigen skapar detta ett samspel mellan motiverade gärningsmän och lämpliga offer, vilket Cohen och Felson menar är en grundläggande faktor för att kriminalitet ska kunna ske (1979, s.588-591, 593).

Den ökade nyrekryteringen till kriminalitet grundas i den ökade narkotikamarknaden, där kriminalitet är ett ekonomiskt vinningsdrivet sammanhang (Brå, 2023, s.10; Intervjuperson 1,2,4,6, 2026). Kriminella använder barn för att de är billig arbetskraft, där de är villiga att ta på sig arbetssysslor som har hög upptäcktsrisk (Brå, 2023, s.6-7), samt att unga kan hitta kunder till narkotikaförsäljning som äldre kriminella inte når ut till (ibid, s.59). Att unga och barn är villiga att ta på sig dessa kriminella handlingar kan antas återigen bero på deras låga mognadsgrad och konsekvenstänk. Att delegera uppdrag till unga och barn leder till högre ekonomisk vinst för de äldre kriminella,

samtidigt som de distanserar sig från våldsbrotten och upptäcktsrisken (ibid, s.56-59). Faktumet att de unga som blivit rekryterade, i sin tur rekryterar fler barn är för att det ökar den egna ekonomiska vinsten, och återigen så distanseras individen från våldsbrotten (ibid, s.6, 37), vilket skapar en rekryteringsspiral (SBU, 2023, s.6, 7, 37).

“Det är andra barn som rekryterar barn. Jag tänker att man har en top dog, som i sin tur kan lägga ut “jag vill ha en sak löst mot person x”. Då har man en samordnare som oftast är vuxen, som går via telegram-grupperna och där har vi ett barn, som sedan rekryterar en människa som fixar “bössan”, som sedan plockar fram en vägvisare ...som i sin tur plockar fram en flicka som ska skjuta” (Intervjuperson 2, 2026).

Äldre kriminella blir motiverade gärningsmän eftersom att de kan distansera sig från våldsbrotten samtidigt som de ökar sin ekonomiska vinst. Unga och barn blir lämpliga offer då deras avsaknad av konsekvenstänk möjliggör enklare rekrytering. Vilket överensstämmer med rutinaktivitetsteorins resonemang angående motiverade gärningsmän och lämpliga offer (Cohen och Felson, 1979, s.588-591).

Intervjuperson 2 menar att rådande lagstiftning, Brottsbalken (1962:700) 16 kap 5a§, kan vara effektiv för att avskräcka kriminella i lägre steg i den hierarkiska strukturen, men de äldre kriminella som befinner sig “högre upp” blir inte påverkade av lagstiftningen eftersom de själva inte rekryterar till gänget (Intervjuperson 2, 2026). Denna bild belyses också av intervjuperson 3 som beskriver ett scenario där lagstiftningen faktiskt kom till användning.

“Jag kommer ihåg att det var en som blev dömd som skrev i en krypterad app, “söker en klivare”. En klivare är någon som är villig att ta sig an ett morduppdrag, han blev dömd för det här trots att ingen tog på sig det. Så jag tycker det är bra att man har börjat skärpa och döma, det är exakt så det ska vara med tanke på det är där brotten sker idag.” (ibid)

Att lagstiftningen inte når de äldre, mer etablerade kriminella, skapar återigen motivation för dessa att delegera ut rekryteringsuppdrag till yngre gängmedlemmar. Alltså blir unga och barn lämpliga offer även här, då dessa är villiga att ta på sig de kriminella handlingarna. Detta kan sammanlänkas med rutinaktivitetsteorin angående motiverade gärningsmän och lämpliga offer, men även avsaknad av en adekvat väktare i den mån att lagstiftningen inte är effektiv nog i att avleda gärningsmän från kriminalitet (Cohen och Felson, 1979, s.588-591, 593).

Forskningen visar även att desto yngre gängmedlemmarna är, desto högre grad av rekrytering sker via digitala plattformar (Moule et al., 2014, s.1-2, 10-11). Det samspelar med forskningen som visar att yngre i dagens samhälle har en hög grad av teknologisk kompetens (King et al., 2007, s.66). Eftersom yngre rekryterar yngre, så distanserar som sagt sig de äldre kriminella från rekryteringen, och kan således inte lika lätt få rättslig påföljd via lagstiftningen (Intervjuperson 2, 2026; Brå, 2023, s.6). Detta blir en motiverande faktor då kriminella kan höja sin ekonomiska vinst samtidigt som de kan minimera risken. Detta problem vill rådande lagstiftare motverka genom att omformulera den rådande lagstiftningen i brottsbalken (1962:700) 16 Kap 5a §, så att unga som rekryterar andra unga lättare kan få rättsliga påföljder (Expressen, Strömmer, 2026).

Vidare visar empirin på att kriminella är medvetna om den monetära dragkraft som kriminalitet har för unga och barn (Intervjuperson 1, 2, 4, 6, 2026; Brå, 2023, s.40), och letar därmed upp dessa individer på digitala plattformar, och utlovar monetära belöningar i utbyte mot att individen ska begå våldsbrott (Polismyndigheten, 2024). Den tidigare forskningen tar upp en liknande bild gällande att gängan använder monetära lockelser för att involvera unga och barn i kriminalitet (Campisi, 2024, s.25,27-28,34,39; Moule Jr et al., 2014, s.5; Whittaker et al, 2020, s.2-3, 5; Patton et-al, 2016, s.591-592; Dmello & Bichler, 2020, s.45-46; Décary-Hétu & Morselli, 2011, s.879,886; Décary-Hétu & Morselli, 2013, s. 152-153,164-165;Sela-Shayovitz, 2012, s.393). Barn som befinner sig i socioekonomiskt utsatta områden löper högre risk att bli indragna i kriminalitet på grund av den monetära vinsten (SBU, 2023, s.9;Brå, 2023, s9-10, 41;Intervjuperson 4, 2026), och kriminella är medvetna om detta, och siktar i vissa fall in sin rekrytering på individer som befinner sig i dessa områden. Det skapar även en högre geografisk dominans i området (Brå, 2023, s.60), vilket i sin tur kan argumenteras ökar den ekonomiska vinningen, eftersom konkurrensen minskar, vilket således motiverar gärningsmännen att rekrytera unga och barn . På grund av den monetära dragkraften, i samspel med socioekonomisk utsatthet så blir barn och unga återigen lämpligare offer, då det finns motivatorer för barnen att involveras i kriminalitet. Här blir det således en tydlig koppling till rutinaktivitetsteorins lämpliga offer (Cohen och Felson, 1979, s.588-591).

Faktumet att kriminella är mer motiverade till att rekrytera unga och barn menar Brå till viss del beror på att den normativa spärren som fanns förut har försvunnit. Även om man förr ansåg att barn medförde en risk med bristande erfarenhet (Brå, 2023, s.43), så kan det argumenteras att ovan nämnda faktorer som att äldre kan distansera sig från våldsbrotten genom att rekrytera unga, de kan öka sin ekonomiska vinst genom att rekrytera unga samt att de löper mindre risk att bli rättsligt straffade motiverar kriminella att rekrytera barn ändå. Fokus bör som Brå påpekar inte enbart ligga på barnets förutsättningar till varför de blir involverade i kriminalitet, utan man bör skifta fokus till att även analysera de äldre rekryterarnas strategiskt tänkande och agerande, för att kunna förebygga rekryteringsprocessens alla nivåer (ibid, s.90).

Brottsförebyggande arbete kan därmed argumenteras borde fokuseras på de faktorer som gör äldre kriminella till motiverade gärningsmän. Detta för att rutinaktivitetsteorin belyser att det krävs en motiverad gärningsman för att kriminalitet ska uppstå (Cohen och Felson, 1979, s.588-591).

Det finns alltså flera faktorer som gör unga och barn till lämpliga offer för rekrytering till kriminella gäng, vilket samtidigt gör kriminella till motiverade gärningsmän. Ungar och barn är lättare att manipulera, billigare arbetskraft, har tillgång till större försäljningsmarknader och möjliggör en distansering från kriminalitet hos de äldre kriminella. Som Intervjuperson 2 nämner så behöver brottsförebyggande arbete rikta in sig på att få barn att se andra möjligheter bortom kriminalitet (2026), eftersom dessa faktorer som gör unga till så lämpliga offer finns, så kommer kriminella fortsätta att vara motiverade gärningsmän. Bryter man ungas egen vilja att involveras i kriminalitet så försvårar man även för kriminella att rekrytera dem. Exempelvis genom att ändra deras rutinaktiviteter vilket är deras deltagande på digitala plattformar, och konsekvent minskar normaliseringen av kriminalitet, samtidigt som de kan informeras om alternativa vägar att ta i livet, utöver kriminalitet.

5.4 Barn och ungas koppling till närsamhället och rättsväsendet

En stor del av det empiriska materialet belyser hur olika former av sociala band mellan unga, till olika samhälleliga konstellationer påverkar deras risk för involvering i kriminalitet. När det kommer till Hirschis första sociala band, anknytning, visar statistik från Statens beredning på att insatser kopplat till skolan och familjen minskar individens risk för involvering i kriminalitet. Dessa insatser handlar om att identifiera riskfaktorer och implementera stöd i dessa konstellationer. (SBU, 2023, s.25-27, 67). Funktionell familjeterapi tas upp som en implementering som kan stärka anknytningen mellan barnet och dess familj. Som Hirschis teori belyser så kommer starkare sociala band, till exempel sin lagföljande, vänner, familj eller en bra skolgång, att minimera risken att bli involverad i kriminalitet (Engdahl, 2011, s61-63; Hirschi, 2002, s.135, 138). Även Brå belyser att genom förstärkning av unga och barns anknytning till olika sociala företeelser, exempelvis föräldrar, så förebygger man risken att de involveras i kriminalitet (Brå, 2023, s.18). Intervjuperson 4 belyser också ett liknande fenomen, där unga och barn är mer villiga att förstå de negativa konsekvenserna med kriminalitet ifall informationen kommer från någon de känner tillhörighet till, jämfört med om informationen kommer från polisen.

”Jag tror att det kanske hade varit bäst när civilsamhället kommer in och visar lite påföljderna. Att man kommer med konkreta exempel. Det brukar vara det lättaste, i att nå ut till folk som är yngre, för när polis kommer och de ser en uniform så har de en målad bild ... men kommer någons mamma som man verkligen ser har tårarna, ”jag har förlorat mitt barn i detta, genom att dom mist livet eller deras barn sitter inne för någonting, då tror jag att dom kan se mer en koppling och ett samband och gemenskap” (Intervjuperson 4, 2026)

”Det som driver mig i mitt arbete, ni har kanske hört det här, it takes a village to raise a child.” (Intervjuperson 3, 2026)

”Det är inte en familj som uppfostrar ett barn, det är hela byn. Där tror jag att vi har växt ifrån varandra lite. Det är bara min spaning på det.” (Intervjuperson 6 , 2026)

Enligt både polisen och Brå så ”fokuserar” kriminella på att rikta in sina rekryteringsförsök på unga och barn som till synes har dålig förankring till deras familj. Speciellt då föräldrarna inte har tillsyn över dem (Brå, 2023, s.26; Polismyndigheten, 2024). Återigen korrelerar detta med Hirschis sociala bandteori och specifikt hur

anknytningen till familjen och närområdet har en viktig roll i att hålla individer bortom kriminalitet. Denna situation förvärras för unga och barn som har kriminella i sin nära familj. Enligt statistik så finns det en korrelation mellan unga som involveras i kriminalitet, och närstående familjemedlemmar som är kriminella (Brå, 2023, s.40).

“Av samtliga 28 intervjupersoner hade en majoritet en närstående som gick med i nätverk innan de själva gjorde det. Det rör sig i många fall om unga killar vars bröder varit delaktiga i samma nätverk som intervjupersonerna sedan själva involveras” (ibid, s 28)

Här skapas en anknytning till kriminella, som enligt Hirschi ökar risken för involvering i kriminalitet (2002, s.135). Enligt Brå så brukar oftast en intensiv relation mellan rekryteraren och det nyrekryterade barnet skapas, vilket stärker barnets anknytning till kriminalitet (ibid, s.24) Enligt Hirschi så fungerar anknytning som ett brottsförebyggande socialt band för att individen inte vill göra sina närstående besvikna genom att involveras i kriminalitet (Engdahl, 2011, s-62-63), däremot om dina närstående själva är kriminella, så fallerar denna brottsförebyggande funktionen som sociala band har. Det är således centralt att de närstående en individ har behöver vara “goda” förebilder, för att individen ska avledas att involveras i kriminalitet, en bild som Polisen, samt flertal intervjupersoner belyser (NOD, 2025, s.11; Intervjuperson 1, 2, 3, 6, 2026).

“Någon form av vuxen närvaro eller god förebild...det ska kunna finnas fysiskt alternativ till någon utanför familjen... man kan göra fruktansvärt mycket som förälder... det krävs också att det ska kunna finnas någon person i skolan eller fritidssammanhanget, eller en god person...Ja vi skulle behöva fler goda vuxna i det här sammanhanget” (Intervjuperson 1, 2026).

“Goda exempel bland vuxna, och inte onda exempel. Ju fler av sådana parametrar som finns i en ungdoms närhet...desto bättre (Intervjuperson 2, 2026).

Samverkansforumet påpekar också hur civilsamhället bör fokusera på förebyggande insatser som riktas mot unga som löper stor risk att involveras i kriminalitet på grund av deras sociala band till närstående (NOD, 2025 s.7). Empirin visar även att inträde till gäng drivs mest av sociala faktorer och relationer, när en samutveckling av världsbilder och tankesätt formar varandras våldsbejakande beteende (Rostami et al., 2018, s.85 s9). Det går här att argumentera för att detta fördjupar individens sociala band till andra närstående kriminella som man umgås med. När det kommer till digital rekrytering så

indikerar intervjupersonerna att, på samma sätt som med "vanlig rekrytering", så riktar kriminella in sig på unga och barn som visar tendenser på dålig förankring till olika sociala konstellationer (intervjuperson 3, 2026).

"Det är enklare att lura dem än vuxna människor...Vissa som kanske inte har någon slags tillhörighet, gemenskap, föräldrar som kanske inte är närvarande... Så de (kriminella) fyller det tomrummet och får dig att känna dig trygg för att sen utnyttja den här tilliten för att rekrytera dig" (ibid).

Samtidigt menar de att fler unga vänder sig till digitala plattformar i deras identitetsskapande. Kriminella har således en ökad "marknad" att välja rekryter på (Intervjuperson 6, 2026). Detta stämmer överens med den bilden som forskningen från King et al. belyser gällande hur barn söker tillhörighet genom digitala plattformar, och där löper de risken att bli involverade till kriminalitet (2007, s.67). Även Brå menar att barn söker sig till kriminella grupperingar på grund av gemenskap (2023, s.40).

Ifall dessa unga och barn har dålig förankring till deras föräldrar så minimerar det chansen att de vänder sig till sina föräldrar när de väl blir utsatta för exempelvis rekryteringsförsök (Intervjuperson 1, 2026; Intervjuperson 3, 2026). Empirin talar om att "goda" förebilder är viktiga för att de kan visa alternativa vägar i livet (Intervjuperson 1, 2, 3, 4, 6, 2026; NOD, 2025, s.4).

"Samverkansforumet lyfte behovet av kunskapshöjande insatser till vuxna om digital rekrytering, och föreslog att civilsamhället tillsammans med polisen utformar budskap till unga –både för att nå fram, men också för att skapa trovärdiga och alternativa narrativ" (NOD, 2025, s.4).

Återigen så tyder detta på att en låg anknytning till föräldrar och "goda" vuxna förebilder ökar risken för involvering till kriminalitet. Anknytningen av Hirschi spelar in här med att dessa förebilder och sociala konstellationer man har anknytning till påverkar hur mycket individen bryr sig om normerna och specifikt andras förväntningar på sig, vilket avråder individen från kriminalitet (Engdahl, 2011, s61-63). Empirin belyser således att unga löper hög risk att bli involverade i kriminalitet, ofta har låg anknytning till dessa olika sociala konstellationer. Forskningen och empirin belyser hur många unga dras mot digitala plattformar i deras identitetsskapande (Socialdepartementet, Dir 2025:91, s.2 ; Brå, 2023, s.28; King et al., 2007, s.6-7). Detta skapar ett "utbud" av unga som löper hög risk att bli involverade på digitala plattformar.

Detta vet motiverade gärningsmän om och utnyttjar dessa offrens situation samtidigt som väktare har lite tillsyn in i denna kontexten.

Nästa sociala band som empirin belyser är involvering. Som påpekar hur främst avsaknaden av fritidsaktiviteter hos unga och barn ökar deras risk för att bli involverade i kriminalitet. Rapporten från Institutet för framtidsstudier menar att social instabilitet, vilket är att skola, familj eller arbete utgör kontroll gentemot individen (Rostami et al, 2018, s64-65). Denna kontroll kan avråda eller bryta individens vilja att involvera sig i kriminalitet. Detta kan likställas med vad Hirschis teori beskriver om påverkan som involvering har på individers kriminella beteende (Engdahl, 2011, s.62-63).

Negativa socioekonomiska faktorer som brist på sysselsättning via exempelvis fritidsaktiviteter eller föreningsliv ökar risken för involvering i kriminalitet (Wollter och Oscarsson, 2018, s.7-8; Cederberg, 2018, s.6, 35;SBU, 2023, s.9). Flera intervjupersoner menar konsekvent att när det skapas ett tomrum i unga och barns tillhörighet till olika samhälleliga konstellationer, så kan kriminella fylla det tomrummet (Intervjuperson 3, 2026; Intervjuperson 5, 2026). Intervjuperson 6 menar att skolan har en viktig funktion i att hålla de borta från kriminalitet, eftersom mer involvering i skolan minimerar tiden de kan spendera i kriminalitet (2026).

“Vissa områden har engagerade föräldrar, barnen är engagerade i föreningsliv. Det vet vi också enligt forskning att ju fler skyddsfaktorer desto mindre benägenhet till kanske att hamna i kriminalitet... och i vissa områden är det tyvärr, socioekonomisk utsatthet, inte så mycket föreningsliv, som i sin tur gör så att det blir det här tomrummet... absolut så finns det föreningsliv så är det mindre benägenhet och mindre folk som hamnar i kriminalitet. Där det finns mer socioekonomisk utsatthet, mindre föreningsliv då finns det större risker, fler ungdomar i det området kanske hamnar i utanförskap som kan leda till kriminalitet (Intervjuperson 3, 2026)”.

För individer som har svårt med en “normal” skolgång så påpekas det att dynamiska lösningar behöver införas, för att anpassa skolan efter det som individen faktiskt är bra på, vilket konsekvent ökar individens anknytning till skolan (Intervjuperson 4, 2026;Intervjuperson 6, 2026). När individer inte spenderar tid i skolan, eller i andra

pro-sociala konstellationer så ökar tiden de spenderar på digitala plattformar (Intervjuperson 5, 2026; Intervjuperson 6, 2026).

“om vi ska på tävling...är det totalt mobilförbud. Vi såg ett megaproblem med fokus, förberedelse, mående när vi inte hade dom reglerna (Intervjuperson 6, 2026)”

“Det är ju trots allt, digitala miljöer som barn och ungdomar idag... de liksom har ju sin telefon i handen mer eller mindre 24/7, även när de är i skolan tyvärr” (Intervjuperson 5, 2026)

Detta ökar följaktligen risken för att rekryterare ska kunna kontakta dem, samtidigt, som tidigare konstaterat, så söker kriminella efter unga och barn som har dålig förankring till dessa pro-sociala företeelser i samhället (intervjuperson 3, 2026).

“I de digitala miljöer så finns det också krafter som liksom letar efter de sårbara personerna till att grooma dem vidare både till kriminalitet och andra kriminella sammanhang”. (Intervjuperson 1, 2026).

Återigen belyser detta hur rutinaktiviteter, alltså unga som befinner sig på digitala plattformar, kan leda till ökad risk för att bli rekryterad till kriminalitet. Empirin visar även hur vissa socioekonomiskt utsatta individer/områden präglas av lagstiftning som inte är förankrad i samspel med de som är berörda. Det exemplifieras med säkerhetszon som förebyggande insats, som snarare har haft ett kontraproduktivt resultat där individerna utvecklar en fientlighet mot rättsväsendet som kriminella utnyttjar (NOD, 2025, s.10). I en utvärdering av sociala insatsgrupper i Stockholms län så följde de hur insatsgrupperna organiseras, hur ungdomar upptäcks och vilket stöd ungdomarna får samt hur polis, socialtjänst och skola faktiskt samverkar mot brottslighet (Wollter & Oscarsson, 2018, s18-23). Här fastställdes det att det är svårt att få in de mest problematiska ungdomarna då familjen har misstro mot myndigheterna eller inte vill att barnet blir tvångsomhändertaget (ibid, s97). Samtidigt så har Polisen en skepsis mot samverkan med civilsamhället och att det behövs ett bättre samarbete mellan dessa aktörerna för en förbättrad samverkansmiljö (NOD, 2025, s4). Utifrån Hirschis teori om “övertygelse” så kan denna misstro på samhällets regler och lagar göra individerna mer benägna till att involveras i kriminalitet (Engdahl, 2011, s61-63).

5.5 Brottsförebyggande aktörers digitala närvaro

Empirin från både intervjuerna och dokumenten tyder på att närvaron online från brottsförebyggande aktörer inte är tillräcklig. Polis behöver vara närvarande där kriminaliteten sker. Förr så skedde kriminaliteten i offlinevärlden, och då placerade man ut poliser där kriminaliteten var hög, vilket i sin tur minskade kriminaliteten. Eftersom kriminaliteten nu har spridit sig över till digitala plattformar så behöver polisen vara närvarande där med (Intervjuperson 2, 3, 4, 5, 2026). Däremot finns det framsteg, där polisen har börjat patrullera på digitala plattformar för att öka deras digitala närvaro (Intervjuperson 5, 2026; Polismyndigheten, Norrköping, 2025: Polismyndigheten, Värnamo 2025). Polisens närvaro på digitala plattformar ska även möjliggöra att individer, offer eller andra väktare ska kunna ge information om kriminella aktiviteter till Polisen online (CVE, 2025, s4-5, Polismyndigheten, Norrköping, 2025: Polismyndigheten, Värnamo 2025: Justitiedepartementet, 2026, s.29-31). Intervjuperson 2,3 och 5 exemplifierar hur det är lättare att agera väktare i den verkliga miljön, på gator och att det är svårare online (2026). Cohen och Felson skriver att en väktare måste ha verktyg och kompetens för att kunna vara en adekvat väktare (1979, s588-593). Empirin tyder på att brottsförebyggande aktörer eller i den teoretiska benämningen, väktare, i nuläget inte har tillräckliga befogenheter för att etablera sig på alla de appar som kriminella rekryterar unga och barn på (Intervjuperson 4 & 5, 2026; Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s.32-33). Dessutom nämns det att det saknas befogenheter för att använda brottsförebyggande verktyg som hemliga och vanliga tvångsmedel, vilket hade effektiviserat deras arbete (Brå, 2023, s.9). Tidigare forskning menar också att rättsväsendet har svårt att kontrollera individer och brott i digitala miljöer och behöver utveckla sina metoder för att matcha den teknologiska kompetensen som har ökat i samhället och i kriminella syften, utnyttjas (Morselli & Décary-Héту, 2013, s. 153–154; King et al., 2007, s.66). Vidare är dessa aktörer också oroliga för att begå brottsprovokation, då den rådande lagstiftningen inte ger dem tillräckligt arbetsrum (Intervjuperson 4,5, 2026). Det är även svårt för dem att få tillgång till de slutna och krypterade appar, där en del av rekryteringen sker (Intervjuperson 6, 2026). Detta leder således till en otillräcklig vaktarnärvaro av brottsförebyggande åtgärder. Svårigheterna med att införa tillräckliga befogenheter ligger också i faktumet att heltäckande digital närvaro hade krävt

integritetskränkande insatser, vilket vissa brottsförebyggande aktörer inte anser är proportionerligt i kontrast till den ekonomiska kostnaden, samt risk för IT-läckor och dylikt (Intervjuperson 2, 3, 6, 2026).

“Jag är personligen inte av intresset att man skulle börja ha allt det här, skanna ansikten för de ska känna igen din ålder, för jag tror inte vi är riktigt där med IT-säkerhet. Med tanke på läckor, servrar som blir hackade, så tror jag vi kanske inte är riktigt där” (Intervjuperson 4, 2026).

Det finns alltså flera hinder som står i vägen för att väktare ska kunna ha en adekvat digital närvaro. Vidare påpekar intervjuperson 1 samt Justitiedepartementet att det krävs kompetens för att det digitala patrullerandet faktiskt ska ha någon effekt (Ds 2026:1, s.30). Det kan exempelvis vara att poliser som patrullerar på olika spelplattformar, vilket är något som nyligen införts (intervjuperson 3, 2026). Detta medför att man använder individer med korrekt kompetens, exempelvis “gamers” enligt (Intervjuperson 1, 2026).

“sen tror jag... om vi ska ha digital närvaro, då måste vi ju också vara duktiga på det... annars blir det “en check på den”, nu har vi liksom en digital närvaro, men man måste också kunna ha kunskapen och “know how” till att kunna röra sig i de rätta sammanhanget” (ibid)

Detta överensstämmer med Cohen och Felson som påpekar att väktare behöver ha kompetens för att effektivt kunna förebygga kriminalitet (1979, s.588-591).

Väktare behöver inte vara enbart typiska brottsförebyggande aktörer, utan det kan även vara en förälder (Intervjuperson 1, 2026). Där blir det också viktigt att föräldern både besitter teknisk kunskap om de verktyg som digitala plattformar har för föräldrakontroll, kunskap om hur digital rekrytering och grooming går till, men även ett intresse i sitt barns aktivitet på digitala plattformar där de kan samtala om barnets agerande (Intervjuperson, 1, 4, 5, 2026).

“Framförallt är det ju det här med digitala miljöer, det är en otroligt snabb utveckling, och alla är inte riktigt med...det här med vårdnadshavare som kanske inte är utbildade om online plattformar. Att bli mer intresserad av sitt barn är viktigt, “vad är mitt barn ute på för plattformar”, bildar de sig en uppfattning om vad barnet skriver, vilka de har kontakt med? Jag vet att många plattformar idag har ju föräldrakontroll, att du kan ställa in vissa saker (Intervjuperson 5, 2026)”.

Det är alltså centralt att övervaka barns rutinaktivitet, oavsett om det är brottsförebyggande aktörer som befinner sig på de digitala plattformarna, eller föräldrar som överser sitt barns aktivitet på digitala plattformar. När det finns en tydlig avsaknad av närvaro av väktare, så ökar det antalet motiverade gärningsmän att rekrytera unga till kriminalitet, eftersom chansen att bli påkommen är låg. Det framställs även att barn själva behöver bli egna väktare genom att informeras om de negativa aspekter som digitala plattformar kan medföra (Intervjuperson 1, 4, 5, 2026; NOD, 2025 s.18). De kan då själva motverka rekryteringsprocessen. Som tidigare konstaterats, så utnyttjar kriminella barn och ungas låga konsekvenstänk för att utnyttja dem samt involvera dem till kriminalitet (Intervjuperson 3; Intervjuperson 5; Intervjuperson 6; SBU, 2023, s.71). Ifall barnen i ett tidigt skede lär sig om de processer och verktyg som kriminella använder för att manipulera och övertyga barn att begå kriminella handlingar så kan de själva motstå den processen. Således blir de mindre lämpliga offer för rekrytering.

Väktare, utifrån empirin kan dessutom vara värdtjänstleverantörerna för digitala plattformar. Detta grundas i empiri som tyder på att dessa aktörer behöver tillsätta fler verktyg som möjliggör enklare och effektivare anmälning av information från barn och väktares övervakning av barns agerande på digitala plattformar (Intervjuperson 3,4, 2026;Europeiska kommissionen, 2025 s8 & 44; Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s.45-47). Denna syn att värdtjänsterna behöver ta ett större ansvar och således vara bättre väktare på deras plattformar förklaras även genom Sveriges införande av Internet Referral unit, och deras befogenheter att informera värdtjänstleverantörer om skadligt material som de behöver ta bort (Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s.2, 5, 31;Europeiska Kommissionen, 2025 s48-50). Samverkansforumet belyser att det i nuläget finns en avsaknad av insyn i hur värdtjänstleverantörerna arbetar mot rekrytering av unga och barn via deras plattformar.

“avsaknaden av insyn i hur de sociala medieplattformarna arbetar för att motverka rekrytering av barn och unga. Trots att flera dialoger förs med företagen så finns ingen samsynad lägesbild av vad företagen gör eller inte gör. En idé som diskuterades var att låta relevanta delar av civilsamhället samla ihop erfarenheter och information kopplat till de sociala mediernas roll till ett gemensamt underlag. Detta för att bättre kunna synliggöra de sociala medieföretagens roll och ansvar i flödena på plattformarna och kopplingen till rekryteringen av barn till kriminalitet och kriminella miljöer.” (NOD, 2025, s13).

Ifall värdtjänstleverantörerna ser till att effektivisera verktygen som finns för att förebygga kriminalitet på deras plattformar, samtidigt som de agerar snabbt när IRU kontaktar dem. Så kommer detta leda till att de agerar som adekvata väktare med rätt verktyg och kunskap, genom att minska rekryteringsmöjligheterna för kriminella, vilket överensstämmer med rutinaktivitetsteorin. Empirin tyder på att det önskas en bättre brottsförebyggande samverkan mellan myndigheter, civilsamhälle och företag. Det visar sig att olika instanser har olika nivåer av kompetens för olika delar av brottsförebyggande arbete kring gängkriminalitet och man behöver allas unika kompetens (SBU, 2023, s.59). Ett problem för myndighetssamverkan är deras olika ramverk, arbetssätt och sekretessregler. Att upphäva sekretessen mellan myndigheter är därför en av de mest omdiskuterade förändringarna för att förenkla och effektivisera samverkan i brottsförebyggande syfte (ibid, s11 & 73;Cederberg, 2018, s36). För att illustrera så kan polisen, socialtjänsten och kriminalvården ha olika resurser tilldelade, och kan då inte komma överens om vilka insatser som ska prioriteras (SBU, 2023, s.65-66). Intervjuperson 2 framhåller också bilden av att socialtjänst och skola har varit "bakbundna" i deras möjlighet till brottsförebyggande arbete på grund av sekretess. Både intervjuperson 5 och 6 påpekar hur brottsförebyggande arbete och samverkan mellan myndigheter blir begränsat på grund av sekretesslagstiftningen (2026). Samverkans framgång ligger även mycket i individuella faktorer, exempelvis hur motiverade enskilda individer inom SSPF är att hjälpa till. Empirin understryker även hur viktigt det är med att fortfarande ha fysiska brottsförebyggande insatser mot unga, såsom SSPF, för att förebygga att barnen dras in i kriminalitet (Brå, 2023, s100). Genom samverkan så ökar väktarna sin kunskap och således även kompetens för att effektivt kunna motverka digital rekrytering av unga och barn. Som tidigare konstaterats så behöver väktare ha adekvat kompetens för att kunna avråda kriminalitet (Cohen och Felson, 1979, s.588-591).

Ifall friktionen ökar för kriminella att rekrytera barn via digitala plattformar, så kommer deras motivation konsekvent minska. Liknande brottsförebyggande arbete har fungerat angående borttagning av terrorismmaterial på digitala plattformar.

"Den ordning som finns för att avlägsna terrorisminnehåll fungerar i allt väsentligt bra och det framstår därför som ändamålsenligt att införa motsvarande befogenheter för att komma åt onlinerekryteringen, dvs. att en myndighet ges befogenhet att besluta förelägganden om att visst

innehåll ska tas bort eller göras oåtkomligt. En ny lag med bestämmelser om avlägsnande av rekryteringsinnehåll bör därför införas." (Justitiedepartementet, Ds 2026:1, s. 31)

Intervjuperson 3 instämmer med att värdtjänstleverantörerna är de som har det yttersta ansvaret att övervaka materialet som sprids på deras plattformar.

"Det är som som har största ansvaret, det är de som tillåter att sånt existerar... Facebook, Instagram, TikTok, de kan också begränsa vissa saker, eller sätta spärr på vissa meddelanden...eller vissa klipp och så vidare. De kan se allt, jag tänker att de har det största ansvaret, i att se till att sådana saker egentligen inte ska finnas på dessa plattformar (Intervjuperson 3, 2026).

EU-kommissionens förslag om att införa sökrestriktioner för unga och barns konton på digitala plattformar, samt att blockera specifika ord eller "hashtags" (Europeiska kommissionen, 2025, s.37-39) kan vara ett sätt att förebygga att skadligt material visas för unga och barn. Ytterligare en lösningsmodell som exemplifieras är införandet av åldersrestriktioner på digitala plattformar, vilket kan verifieras genom att använda BankID (Socialdepartementet, Dir 2025:91, s.2, 8-9; Europeiska kommissionen, 2025, s.2, 17-20; Digitaliseringsministeriet, 2025, s.1-3). Att limitera mängden unga och barn som befinner sig på digitala plattformar, samt hur tillgängliga de är, minskar mängden lämpliga offer som kriminella aktörer har möjlighet att rekrytera, vilket i sin tur även kan minska motivationen från dessa aktörer att rekrytera via digitala plattformar. Själva åldersgränserna tolkas som ett initiativ från väktare att skydda dessa offren genom att begränsa rutinaktiviteter.

6. Slutsatser och diskussion

För att besvara vilka faktorer som påverkar att barn och unga blir rekryterade till kriminalitet via digitala plattformar, enligt sakkunniga och yrkesverksamma, så framställs faktumet att unga och barn besitter en lägre mognadsgrad och inte har ett fullt utvecklat konsekvenstänk. Därmed blir de lämpliga offer för en motiverad gärningsman. Som en följd av detta förstår de oftast inte de konsekvenser som följer av involvering i kriminalitet. Av den anledningen behöver det införas insatser som antingen förhindrar kriminella från att kunna rekrytera unga och barn via digitala plattformar, eller insatser som förebygger unga och barns benägenhet att bli motiverade till att bli involverade i kriminalitet.

Samtidigt bör det även riktas fokuserade insatser mot de individuella faktorer som motiverar unga och barn att bli involverade i kriminalitet. Empirin visar i enlighet med sociala bandteorin att unga och barn som besitter låg anknytning till sitt närsamhälle löper högre risk att bli involverade i kriminalitet. Detta beror på att de saknar individer i sin närmiljö som de bryr sig om och som avråder dem från kriminalitet. Unga och barn som har låg förankring till fritidsaktiviteter löper också högre risk för att bli involverade i kriminalitet. Det följer av att en minskad involvering i fritidsaktiviteter ökar tiden de spenderar på digitala plattformar, vilket följaktligen ökar möjligheterna för kriminella att komma i kontakt med dem på grund av svaga sociala band. Som den tidigare forskningen och empirin belyser så använder många unga och barn digitala plattformar i sitt identitetsskapande. I de fall de stöter på kriminella på de digitala plattformarna så kan det vara katalysatorn för deras involvering i kriminalitet. Med tanke på att barn och unga inte har ett fullt utvecklat konsekvenstänk så krävs det att vaktare, i form av föräldrar eller lärare, har ett bra förhållningssätt som gör det möjligt för dem att informera och hjälpa individen. Unga och barn behöver känna tillit till dessa aktörer, så att de faktiskt vågar vända sig till dem ifall de skulle stöta på olagligheter på digitala plattformar.

Återigen så grundas detta i barn och ungas anknytning till närsamhället. Det är, enligt empirin, särskilt viktigt eftersom det ofta är unga och barn som rekryterar andra unga och barn. Forskning säger att användandet av digitala plattformar i rekryteringssyfte

ökar i gäng som har yngre medlemmar. Samtidigt visar empirin att den löst sammansatta hierarkiska styrmodell, som förekommer inom svenska gäng, medför att unga som rekryteras in i kriminalitet ofta själva behöver rekrytera in sina egna yngre. Detta för att öka sin ekonomiska vinst och distansera sig från våldsbrotten.

För att besvara vilka utvecklingsområden anser yrkesverksamma och sakkunniga finns angående brottsförebyggande arbete gällande digital rekrytering av unga och barn till kriminalitet, så framställs bilden av att förebygga kriminella aktörers möjlighet att rekrytera via digitala plattformar är en relativt outforskad miljö för de brottsförebyggande aktörerna. Empirin visar att de brottsförebyggande aktörernas digitala närvaro är bristande, vilket minskar upptäcktsrisken för kriminella avsevärt. Den anonymitet som digitala plattformar möjliggör försvårar dessutom det brottsförebyggande arbetet ytterligare. Konsekvent kan detta öka motivationen hos kriminella att rekrytera via digitala plattformar. Brottsförebyggande aktörer behöver således vara mer närvarande, samt ha bättre möjligheter och verktyg i sitt brottsförebyggande arbete enligt empirin. Brottsförebyggande arbete präglas dock även av sekretess som begränsar samverkan mellan olika myndigheter. Denna samverkan skulle kunna öka kompetensen hos de olika brottsförebyggande aktörerna påpekar empirin, vilket skulle göra dem till mer adekvata väktare. Enligt rutinaktivitetsteorin så är väktare en väsentlig del i avhållandet från kriminalitet. Det förutsätter att väktarna har tillräcklig kompetens och gedigna verktyg för att motverka problembilden. Empirin belyser i detta fall att kompetensnivån för väktare på digitala plattformar inte räcker till, samtidigt som de inte har tillräckliga befogenheter eller verktyg. Även värdtjänstleverantörerna för de digitala plattformarna har en väsentlig roll och bör ta ett större ansvarstagande i att verka brottsförebyggande och samarbeta med nationella myndigheter. De har möjligheten att implementera åtgärder på deras plattformar som effektiviserar borttagning av material som kan leda till rekrytering av unga och barn.

Individer behöver även ha tilltro till rättsväsendet och samhället överlag för att brottsförebyggande aktörer och åtgärder ska kunna implementeras. Föräldrar som inte har tilltro till rättsväsendet kommer vara mindre benägna att ge de brottsförebyggande aktörerna det utrymme som de behöver för att kunna stödja deras barn som är

involverade i kriminalitet, eller på väg in i kriminalitet. Empirin visar på att insatser som ska förebygga involvering i kriminalitet ibland har kontraproduktiva resultat, då individerna som befinner sig på platserna där insatserna implementeras inte anser att dessa insatser är välgrundade och kommer ha någon faktiskt påverkan. Tilltron är viktig på grund av övertygelsen som Hirschi teoretiserar om, att individer som har tilltro till rättsväsendet löper mindre risk att vilja bryta rättsväsendets regler och normer genom att involveras i kriminalitet.

För att stå emot involvering till kriminalitet så behöver dessa individer alltså stå emot tryck från andra individer i deras egna ålder, vilket kan vara svårt. Det är därför väsentligt att det finns väktare i individens närhet som kan vända sig till för stöd. Samtidigt ser vi en vilja att ändra lagstiftningen för att motverka just rekryteringen som sker av unga mot unga, genom att ta bort undantagskriteriet i lagstiftningen som minskar de rättsliga påföljderna för unga som rekryterar andra unga.

Sammanfattningsvis belyser empirin att ungas låga konsekvenstänk, i samband med deras höga närvaro på digitala plattformar, skapar grunden till att de är lämpliga offer för rekrytering till kriminalitet. Därutöver löper kriminella mindre risk att få rättsliga repressalier ifall de rekryterar via digitala plattformar istället för i den fysiska världen, på grund av ökad anonymitet och avsaknaden av väktare. Kriminella motiveras även att rekrytera yngre personer eftersom det möjliggör för en expansion av deras ekonomiska vinst, samtidigt som de kan distansera sig från våldsbrotten. För att motverka problematiken så kan det tolkas utifrån forskningen och empirin att närvaron av väktare behöver öka, även befogenheterna hos dessa väktare behöver öka. Det som anses vara viktigast utifrån empirin och forskningen är att stärka förankringen mellan unga och barn till närsamhället, i form av familj, skola, vänner och fritidsaktiviteter. Ett socialt nätverk som sätter goda exempel, som finns där för att lyssna och samtidigt avråda dem från att vilja involveras i kriminalitet. Genom att stärka barn och ungas egna försvar och informera om hur de kan skydda sig mot rekryterande kriminella kan risken för involvering och att de faller offer för gängen minska.

Ett annat sätt att tolka empirin är att de rättsliga påföljderna borde ökas för unga och barn som begår brott men även rekryterar in andra unga och barn i kriminalitet. Det är däremot inte något vi anser som lämpligt, eftersom många unga som rekryterar andra unga själva är offer för exempelvis grooming. Utträde från kriminalitet kan vara svårt om man inte har god förankring till "goda" vuxna eller andra stödpelare runt omkring sig, och därmed väljer de att fortsätta sin kriminella karriär genom att rekrytera andra. Dessa unga och barn behöver istället få stöd i utträde från kriminaliteten, snarare är strängare rättsliga påföljder.

Angående anonymitet och digitala plattformar så kan det antas att digitala plattformar gör gärningsmän mer synliga för brottsförebyggande aktörer. Däremot är detta inte något som empirin tydligt belyser och därmed exkluderas detta perspektiv i undersökningen. Ytterligare ett sätt att tolka empirin kan vara att barn och unga som ses som offer bör vända sig till olika väktare oftare för att ta sig ur en kriminell situation. Ifall ett barn är under hot av kriminella för att utföra en brottslig handling och går till en väktare i form av förälder eller polis, så finns risken att det blir kontraproduktivt. Detta på grund av att kriminella kan använda våld mot individen ifall de får reda på att de har kontaktat en väktare. Barn kan även ha svårigheter att bedöma hur stor sannolikheten är att de kriminella kommer utöva våld mot en själv eller närstående om väktare kontaktas eller inte. Därmed kan det resultera i att de tar vad de anser är den säkraste vägen, vilket är att begå den brottsliga handlingen. Detta samspelar med faktumet att barn och unga kan besitta en lägre mognadsgrad och konsekvenstänk, samt att kriminella övertygar dem om att de inte kommer få några rättsliga påföljder ifall de begår kriminella handlingar på grund av straffrabatten.

Framöver behövs mer svensk forskning om ämnet för öka kunskapen hos brottsförebyggande aktörer som konsekvent kan etablera mer effektiva insatser mot problembilden. Att försöka fastställa effektiva brottsförebyggande metoder, utan någon förankring i svensk forskningskontext kan vara ineffektivt. Kopplat till detta så bör problembilden analyseras utifrån alternativa teorier och metoder. Att applicera andra teoretiska ramverk eller undersökningsmetoder hade möjligtvis kunnat ge andra

infallsvinklar på problembilden. Exempelvis hade en deltagande observation på digitala plattformar kunnat ge mer djupgående förståelse i hur själva rekryteringsprocessen fungerar. Eller en diskursanalys som hade kunnat undersöka hur stor påverkan material som sprids på digitala plattformar har på benägenheten för unga och barn att involveras i kriminalitet. Exempelvis musikvideor som gängen publicerar. Det hade även potentiellt funnits värde i att utföra en makroorienterad rättsdogmatisk utvärdering på den rådande lagstiftningen för att fördjupa förståelsen i lagens faktiska påverkan. Som empirin belyser så besitter värdtjänstleverantörerna en del ansvar i att förebygga digital rekrytering av unga och barn via deras plattformar. Därmed hade det varit fördelaktigt att studera dessa företags handlingsalternativ och agerande, samt hur deras samverkan fungerar på ett nationellt plan.

Källförteckning

Empiri

Brottsbalk. (SFS 1962:700). Justitiedepartementet, Stockholm.

Brottsförebyggande Rådet (Brå). (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk: En studie av inträde, brott, villkor och utträde, rapport 2023:13*. Stockholm.

<https://bra.se/rapporter/arkiv/2023-11-01-barn-och-unga-i-kriminella-natverk>

Brottsförebyggande Rådet. (Senast uppdaterad 2026-05-08). *Sociala insatsgrupper (SIG) och SSPF*.

[https://www.google.com/url?q=https://bra.se/kunskapsstod/metodstod-och-verktyg/sociala-insatsgrupper-sig-och-](https://www.google.com/url?q=https://bra.se/kunskapsstod/metodstod-och-verktyg/sociala-insatsgrupper-sig-och-sspf&sa=D&source=docs&ust=1778931277838976&usg=AOvVaw28FoLOilYBwVHuPrNri3DX)

[sspf&sa=D&source=docs&ust=1778931277838976&usg=AOvVaw28FoLOilYBwVHuPrNri3DX](https://www.google.com/url?q=https://bra.se/kunskapsstod/metodstod-och-verktyg/sociala-insatsgrupper-sig-och-sspf&sa=D&source=docs&ust=1778931277838976&usg=AOvVaw28FoLOilYBwVHuPrNri3DX) [Hämtad 5 maj]

Cederberg, M. (2018). *Med en fot inne... att motverka rekrytering av unga till kriminella nätverk med stöd av arbetssättet social insatsgrupp*. Rapport, Institutionen för socialt arbete, Malmö Universitet.

<https://mau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1410085&dswid=9524>

Center mot våldsbejakande extremism (CVE). (2025). *Extremism i fokus: Digital patrullering*. Stockholm.

<https://cve.se/download/18.23ca7dfc19a767c50a69df/1763366209982/Extremism%20i%20fokus,%20Digital%20patrullering,%20251117.pdf> [Hämtad 10 april 2026]

Digitaliseringsministeriet. (2025). *The Jutland Declaration: Shaping a safe online world for minors*. Köpenhamn.

https://www.digmin.dk/Media/638956829775203140/DIGMIN_The%20Jutland%20Declaration%20Shaping%20a%20Safe%20Online%20World%20for%20Minors%20101025.pdf

Europeiska kommissionen. (2025). *Communication from the commission: Guidelines on measures to ensure a high level of privacy, safety and security for minors online, pursuant to article 28 (4) of regulation (EU) 2022/2065*. Bryssel.

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/library/commission-publishes-guidelines-protection-minors>

Expressen, Strömmer. (2026). *Debatt: Låt polisen göra som med terroristerna*.

<https://www.expressen.se/debatt/debatt-lat-polisen-gora-som-med-terroristerna/>

Internetstiftelsen. (2023). *Sociala medier 2023. I: Svenskarna och internet 2023*. Sociala medier 2023. Svenskarna och internet [Hämtad 2 april 2026].

Justitiedepartementet. (2026). *Nya verktyg för att bekämpa rekryteringen av barn till organiserad brottslighet* [pressmeddelande] 13 januari.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2026/01/nya-verktyg-for-att-bekampa-rekryteringen-av-barn-till-organiserad-brottslighet/>

Justitiedepartementet. (2025). *Uppdrag om kriminellas rekrytering av barn och unga online* [pressmeddelande] 26 januari.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/uppdrag-om-kriminellas-rekrytering-av-barn-och-unga-online/>

Justitiedepartementet. (Ds 2026:1). *Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering*. Departementsserien, Justitiedepartementet Stockholm.

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2026/01/ds-20261/>

Metropolitan Police UK. (2026). *Grooming*.

<https://www.met.police.uk/advice/advice-and-information/gr/grooming/> [Hämtad 27 maj 2026]

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD). 2025. *Dokumentation: Samverkansforum för att motverka rekrytering av barn och unga till kriminella miljöer*. Stockholm. https://www.nodsverige.se/wp-content/uploads/2025/08/pdf_dokumentation-samverkansforum-for-att-motverka-rekrytering-av-barn-och-unga-till-kriminella-miljoer80.pdf?utm_source=copilot.com

Polismyndigheten. (2025). *Polisen i Norrköping börjar patrullera digitalt*. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/ost/2025/oktober/polisen-i-lpo-norrkoping-borjar-patrullera-digitalt/> [Hämtad 9 april 2026]

Polismyndigheten. (2025). *Värnamopolisen börjar patrullera digitalt*. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/ost/2025/september/varnamopolisen-borjar-patrullera-digitalt/> [Hämtad 9 april 2026]

Polismyndigheten. (2024). *Så rekryteras barn och unga in i kriminalitet*. <https://polisen.se/utsatt-for-brott/brott-mot-barn-och-unga/sa-rekryteras-barn-och-unga-in-i-kriminalitet/> [Hämtad 24 april]

Rostami, A. Mondani, H. Sturup, J. Edling, C. Sarnecki, J. (2018). *Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet i Sverige*. Forskningsrapport, institutet för framtidsstudier. <https://www.iffs.se/publikationer/iffs-rapporter/valdsbejakande-extremism-och-organiserad-brottslighet-i-sverige/>

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), (2023). *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*. Stockholm. <https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1820604/FULLTEXT01.pdf>

Socialdepartementet. (Dir 2025:91). *Kommittédirektiv En åldersgräns till skydd för barns hälsa och trygghet i digitala miljöer*. Stockholm: Regeringskansliet.

<https://regeringen.se/contentassets/b9c593ec19144bb08e73af44837abce4/dir.-2025-91.pdf>

Socialdepartementet & Utbildningsdepartementet [Pressmeddelande]. (2025).

Regeringen tillsätter utredning om åldersgräns för sociala medier. Stockholm:

Regeringskansliet. Publicerad 10 oktober 2025.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/10/regeringen-tillsatter-utredning-om-aldersgrans-for-sociala-medier> [Hämtad 15 april 2026].

Wollter, F. & Oscarsson, L. (2018). *Utvärdering av sociala insatsgrupper i Stockholms län - Botkyrka, Stockholm och Södertälje*. Ersta Sköndal Bräcke Högskola, Stockholm.

<https://esh.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1172739&dswid=6945>

Intervjuer

Intervjuperson 1, Kommunal samordnare. Intervju den 13 april.

Intervjuperson 2, Journalist. 2026. Intervju den 14 april.

Intervjuperson 3, Utvecklingssekreterare. 2026. Intervju den 15 april.

Intervjuperson 4, Områdespolis. 2026. Intervju den 22 april.

Intervjuperson 5, Områdespolis. 2026. Intervju den 23 april.

Intervjuperson 6. Ungdomsbehandlare. 2026. Intervju den 23 april.

Metod

Bryman, Alan. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö:Liber. (3:e uppl.).

God forskningssed [Elektronisk resurs]. Reviderad utgåva (2024). Stockholm: Vetenskapsrådet.

Lindstedt, Inger (2019). *Forskningens hantverk*. Studentlitteratur.

Offentlighet och Sekretesslag. (SFS 2009:400). Justitiedepartementet, Stockholm.

UNICEF Sverige (2018). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*.
<https://unicef.se/barnkonventionen> [Hämtad 25 april 2026]

Teoretisk utgångspunkt

Cohen, L. E. & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, Vol. 44, No. 4.
<https://www.jstor.org/stable/2094589>

Hirschi, T. (2002). *Causes of delinquency*. [E-bok]. New Brunswick, N.J. : Transaction Publishers
<https://finn.lub.lu.se/EDS/Search?lookfor=causes+of+delinquency&type=AllFields>

Engdahl, O. (2011). Hur fungerar social kontroll? Kriminologiska och socialpsykologiska perspektiv. I Larsson, B & Engdahl, O. (red.). *Social kontroll övervakning, disciplinering och självreglering*. Liber AB. s. 61-63.

Tidigare forskning

Campisi J, F. (2024). Unveiling the Digital Underworld – exploring Cyberbanging and Recruitment of Canadian Street Gang Members on Social Media. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 2024 66, 2, 24-45. doi:10.3138/cjccj-2023-0033

Décary-Hétu, D & Morselli, C. (2011). Gang Presence in Social Network Sites. *International journal of cyber criminology*. Vol. 5 (2). s. 876-890. Ebsco link (Hämtad 2026-02-12)

Dmello, R, J & Bichler, G. (2020). Assessing The Impact of Civil Gang Injunctions On The Use of Online Media by Criminal Street Gangs. *International Journal of Cyber Criminology* Vol. 14(1): 44–62.
DOI: 10.5281/zenodo.3739876

King, J.E; Walpole, C.E & Lamon, K. (2007). Surf and turf wars online–growing implications of internet gang violence. *Journal of adolescent health*. s. 66-68
pdfdireectsciences.com

Morselli, C & Décary-Hétu, D. (2013). Crime facilitation purposes of social networking sites: A review and analysis of the ‘cyberbanging’ phenomenon. *Small Wars & Insurgencies*. Vol. 24, nr 1. s. 152-170. DOI: 10.1080/09592318.2013.740232

Moule, R.K. Jr., Pyrooz, D.C. & Decker, S.H., 2014. Internet adoption and online behaviour among American street gangs: Integrating gangs and organizational theory. *British Journal of Criminology*, 54(6), pp.1186–1206. doi:10.1093/bjc/azu050

Patton Upton, D; Eschmann, D.R; Elsaesser, C & Bocanegra, E. (2016). Sticks, stones and Facebook accounts: What violence outreach workers know about social media and urban-based gang violence in Chicago. *Computers in human behavior*. Vol 65.

Pyrooz, C, D. Decker, H, S. Moule Jr, R, K. (2015). *Criminal and Routine Activities in Online Settings: Gangs, Offenders, and the Internet*. Justice Quarterly Volume 32, 2015
<https://doi.org/10.1080/07418825.2013.778326>

Sela-Shayovitz, R. 2012. Gangs and the Web: Gang Members’ Online Behavior. *Journal of Contemporary Criminal Justice*. Vol.28(4). DOI: 10.1177/1043986212458191

Vicente, Á. (2022). How radicalizing agents mobilize minors to jihadism: a qualitative study in Spain. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 14(1), pp.22–48. doi: 10.1080/19434472.2020.1800063

Whittaker, A; Densley, J. & Moser, K.S., (2020). No two gangs are alike: The digital divide in street gangs' differential adaptations to social media. *Computers in Human Behavior*, 110, Article 106403. doi:10.1016/j.chb.2020.106403.

Bilagor

Bilaga 1

Tillvägagångssätt för sökning av artiklar				
Sökomgång	Sökmotor	Sökord	Sökträffar	Relevanta artiklar
1	EBSCO	(avancerad sökning) criminal + online + recruit	13	1
2	EBSCO	(avancerad sökning) gang + online + recruit	5	1
3	EBSCO	(avancerad sökning) gang + digital + recruit	2	1
4	EBSCO	(avancerad sökning) criminal + online + recruitment	29	4

5	EBSCO	(avancerad sökning) children + recruitment + criminal	52	6
6	FINN	(inte avancerad sökning) online + gang + recruit	13	2
7	FINN	(inte avancerad sökning) online criminal gang influence	14	2
8	FINN	(inte avancerad sökning) social network gang youth	420	1
9	FINN	(inte avancerad sökning) social network gang presence	90	2
10	FINN	(inte avancerad sökning) online criminal gang influence	14	3
11	FINN	(inte avancerad sökning)	270	1

		gang digital era		
12	FINN	(avancerad sökning) gangs + online + recruitment	47	1
13	FINN	(avancerad sökning) criminal gang + digital + children	17	1
14	FINN	(avancerad sökning) gangs + online recruitment + risks	12	1
15	EBSCO	(avancerad sökning) gangs + adolescents + online	247	2
16	EBSCO	(avancerad sökning) gangs + recruits + online	18	1

Bilaga 2

Deskriptiv analys						
Titel	Författare	Publiceringsår	Land	Undersökningsmetod	Teoretiskt ramverk	Syfte
Unveiling the Digital Underworld – exploring Cyberbanging and Recruitment of Canadian Street Gang Members on Social Media	Campisi J, F	2024	Kanada	kvalitativt nätbaserad etnografi	Ja	Hur kriminella gäng använder internet för att propagera gänget, samt rekrytera individer.
Assessing The Impact of Civil Gang Injunctions On The Use of Online Media by Criminal Street Gangs	Dmello, R, J & Bichler, G	2020	USA	kvalitativ innehållsanalys	Ja	Hur använder gängkriminella internet för att fortsätta deras kriminella rivalitet gentemot andra gäng efter att restriktioner har begränsat deras fysiska möjligheter.
No two gangs are alike: The digital divide in street gangs' differential adaptations to social media	Whittaker, A; Densley, J. & Moser, K.S.	2020	London	Fokusgrupp, Dokumentanalys, intervjuer	Ja	Hur skiljer sig olika gängs användande av internet.
Internet adoption and online behaviour among	Moule, R.K. Jr; Pyrooz, D.C. &	2014	USA	Intervjuer	Ja	Påverkar gängens organisatoriska förmåga deras etablerande och

American street gangs: Integrating gangs and organizational theory.	Decker, S.H					användande av internet.
Surf and turf wars online–growing implications of internet gang violence	King, J.E; Walpole, C.E & Lamon, K	2007	USA	Enkäter	Nej	Hur utbrett gängmedlemmars internetanvändande är, och hur det påverkar både andra <i>online</i> och <i>offline</i> .
Sticks, stones and Facebook accounts: What violence outreach workers know about social media and urban-based gang violence in Chicago	Patton Upton, D; Eschmann, D.R; Elsaesser, C & Bocanegra, E	2016	USA	Intervjuer	Ja	Hur använder brottsförebyggande aktörer internet för att motverka kriminalitet hos unga. Samt vad är deras förståelse gällande hur unga använder internet.
Crime facilitation purposes of social networking sites: A review and analysis of the 'cyberbanging' phenomenon	Morselli, C & Décary-Hétu, D	2013	Kanada	Systematisk nyckelordssökning av sociala medier	Ja	Hur kriminella gäng etablerar sig och använder internet för att rekrytera individer samt facilitera deras brottsliga verksamhet.
Gang Presence in Social Network Sites	Décary-Hétu, D & Morselli, C	2011	Kanada	Systematisk nyckelordssökning av sociala medier	Ja	Hur använder gängkriminella internet för att sprida sitt budskap samt rekrytera

						individer till deras gäng.
Gangs and the Web: Gang Members' Online Behavior	Sela-Shayovitz, R	2012	Israel	Intervjuer	Ja	Att undersöka hur individuella gängmedlemmar samt gänggrupperingar använder internet. Detta är kopplat till individens tekniska kompetens samt hur sociala processer påverkar deras agerande online.
How Radicalizing Agents Mobilize Minors To Jihadism: A Qualitative Study In Spain	Vicente, Á	2022	Spanien	Intervjuer, Induktiv tematisk analys av befintliga källor	Nej (grounded theory)	Att undersöka hur aktörer radikaliserar och rekryterar minderåriga till jihadism, med särskilt fokus på vilka strategier och metoder som används. Inklusive hur digitala plattformar utnyttjas för att etablera kontakt, bygga relationer och sprida ideologi.
Criminal and Routine Activities in Online Settings: Gangs, Offenders, and the Internet	Pyrooz, D.C; Decker, S.H; Moule, R.K. Jr	2015	USA	Enkäter	Ja	Att undersöka sambandet mellan ungdomars internetanvändning och gängrelaterade beteenden, samt hur digitala plattformar kan påverka och

						förstärka kriminalitet.
--	--	--	--	--	--	----------------------------

Bilaga 3

Vad arbetar du med/vad är dina dagliga arbetsuppgifter?

Vad är det som driver dig i ditt arbete? Vilka moment ser du som viktigast i din roll?

Varför tror du att just barn blir rekryterade, istället för äldre/vuxna?

Hur uppstod ditt nuvarande initiativ? Hur bestämde ni hur arbetssättet skulle se ut?

Hur ser du/ni på den gällande lagstiftningen angående rekrytering av barn och unga via digitala plattformar?

- BrB 16 kap 5a §. Den som för brott eller brottslig verksamhet anlitar, betalar, instruerar eller överlämnar egendom till någon som inte har fyllt arton år och därigenom, eller på annat liknande sätt, involverar honom eller henne i brottet eller den brottsliga verksamheten, döms för involverande av en underårig i brottslighet till fängelse i högst fyra år.

Hur ser du på brottsförebyggandes aktörer arbete när det kommer till rekrytering av unga och barn online?

- Poliser
- Socialtjänst
- skolor
- Aktörer inom närsamhället

Hur ser du på ert eget arbete när det kommer till digital närvaro?

Hur ser du på unga och barns koppling till närsamhället och deras risk för att bli involverade/rekryterade till kriminalitet?

- Hur viktigt/oviktigt är individens koppling till skolan, familjen, fritidsaktiviteter etc för att förebygga deras involverande i kriminalitet?

Vilka faktorer anser du är väsentliga för att förebygga att unga och barn blir involverade i kriminalitet online?

Finns det några återkommande gemensamma nämnare för de unga och barn som rekryteras, både online och offline?

Ser ni någon skillnad mellan rekrytering som sker online via digitala plattformar, eller offline? Vilka?

Finns det friktionsmoment när det kommer till ert arbete med att ge stöd till dessa unga och barn som löper risk för att bli rekryterade eller redan har blivit rekryterade?

Vad hade ni velat se för förbättringar när det kommer till ert arbete för att förebygga rekryteringen av unga och barn?

Vilka insatser hade behövts för att "avskräcka" kriminella från att använda digitala plattformar för att rekrytera unga och barn?

Kopplat till vad vi har diskuterat idag, har du några avslutande ord eller tankar som du vill lägga till, som har tillkommit under intervjun?